

1906 წ.

4 დეკემბერი

ახალი დროება

ორშაბათი

№ 4

უფელკვირეული გაზეთი

№ 4

რედაქციის აღრესი:

თბილისი, მიხეილის პროსპექტი, სახ. № 102.
რედაქტორთან მოლაპარაკება შეიძლება ყოველ დღე 12—2 საათამდე.
კანტორა ხელის-მომწერთათვის ღიაა ყოველ დღე დილის 9 საათი-დან 2 საათამდე და საღამოს 5-დან 7-დღე.
განცხადების ფასი: 1-ლ გვერდზე პეტიტით—15 კაპ., უკანასკნელ გვერდზე—10 კაპ.

შ ი ნ ა ა რ ს ი.

1. უმუშევრობა და უმუშევარი.—2. საფაბრიკო კანონმდებლობა და პროლეტარული ბრძოლა.—3. კვირიდან კვირამდე.—4. ფელეტონი. მუშათა ანბანი.—5. მუშათა მოძრაობა და პროფესიონალური კავშირები. I. თბილისი, II. კავკასია, III. რუსეთი;—6. საზღვარ-გარეთი;—7. რა არის უმუშევრობა.—8. შრომის ბირჟა და ქალაქის თვითმმართველობა.—9. შემოწირულება.—10. სიტყვების ახსნა.

ხელის მომწერთა საუკრადღებოთ.

ვისაც დეკემბრის ფული არ შემოუტანია, მას მეხუთე ნომერი არ გაეცხადება.

უფელკვირეული გაზეთი

„ახალი დროება“.

გამოვა ორშაბათობით.

გაზეთის ფასი ხელის-მომწერთათვის:

თბილისში:	ერთი წლით	5 მანეთი,
„	ნახევარი წლით.	2 „ 50 კაპ.
„	სამი თვით.	1 „ 25 „
„	ერთი თვით	— 40 „

თბილისს გარეთ:

„	წლით.	6 მან.
„	ნახევარი წლით	3 „
„	სამი თვით	1 „ 50 კაპ.
„	ერთი თვით	— 50 „

საზღვარ გარეთ:

„	ერთი წლით	8 მან.
„	ნახევარი წლით.	4 „
„	სამი თვით.	2 „
„	ერთი თვით.	— 80 კაპ.

ცალკე ნომერი ღირს ორი შაური.

მიიღება ხელის მოწერა პროვინციებში, შემდეგ პირებთან:

- ქუთაისში—ისიდორე კვიცარიძესთან.
- ბათუმში—მიხაკო კალანდაძესთან.
- ბაქოში—პავლე ჯალალანისთან.
- ხონში—წიგნის მაღაზია „რუსთაველში“
- ფოთში—ლავრენტი ტულუშთან.
- ხაშურში—გენატე შარაძესთან.
- ჩოხატაურში—კოტე მაღარაძესთან.
- გორში—არჩვაძის წიგნის მაღაზიაში.
- ოზურგეთში—წიგნის მაღ. „იმედ“ში.
- ლანჩხუთში—შალიკო ცინცაძის წიგნის მაღაზიაში.
- ჭიათურაში—ვლადიმერ მოსეშვილთან.

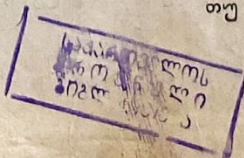
- თბილისში—1. წ. მაღაზ. „ცოდნა“, სოსიკო მერკვი-ლაძესთან. 2. სასტუმრო „იალტაში“, ვასილ კერესელიძესთან.
- 3. გოლოვინსკი პროსპექტზე—წიგნ. მაღ. „ნოვია რეკ“ში.
- 4. მიხაილოვის ქუჩაზე—წიგნ. მაღაზ. „ობრაზოვანიე“ში.
- 5. კირონი ქუჩაზე—ვასილ გადილიას წიგნის მაღაზიაში.

უფუშვრობა და უფუშვარი.

როგორც პირველ წერილში (ნახე „ახალი დროება“, № 3) გავიცანით, საკითხი უმუშევრობაზე და უმუშევრებზე დღეს ყველა ბურჟუაზიულ სახელმწიფოებისათვის საერთო, საყოველთაო საკითხად გამხდარა. ვერც ამერიკა-ინგლისის თავის მაღალ-განვითარებულ მრეწველობით და კულტურით, მიუხედავად მათი ფედერატიული-ავტონომიურ წესწყობილები-სა, და ვერც „ბარბაროსულ“, უკან-ჩამორჩენილ რუსეთს ვერ შეუტყუვებიათ უმუშევრობა რიცხვის გამრავლება, უმუშევრობის ოდნავაც შესუსტება. ესევე ითქმის სხვა დანარჩენ სახელმწიფოებზედაც. რატომ? რისთვის? ნუთუ მთავრობა, რომელთა ხელში მოგროვილია ძალა და ავლა-დიდება მთელი ქვეყნიერობისა, არ შეუძლიათ მოსპონ ეს ვეება „მუწუკი“ თავის „სხეულზე“? არა, არ შეუძლიათ;—ვერა, ვერ შეიძლე-ბენ, — იმიტომ რომ არ ინდომებენ და ვერც მოინდომებენ. არ ინდომებენ ამ „მუწუკის“, როგორც ბევრ სხვაგვარ სო-ციალურ „მუწუკების“, მოსპობას ჩვენი ბატონები, იმიტომ რომ უკანასკნელ ვაღამდე არ იგრძნობენ მისგან არც ტი-ვილის, არც წუხილის და არც სხვაფერ ტანჯვა-ვაებას. უკანა-სკნელ ჟამს-კი მათი ნება არ იქნება არც დარჩენა და არც „მორჩენა“ სოციალური „სხეულისა“. განვმარტოთ ორიოდ სიტყვით,—რაშია საქმე.

საქმე იმაშია, რომ სოციალური „მუწუკი“ სხვაა და ჩვეულებრივი მუწუკი პიროვნების ხორცზე სულ სხვაა—„შუა-ზე ზუის დიდი ზღვარი“. ესენი დიდთ განირჩევიან ერთმა-ნეთისაგან ისე, როგორც სხეული თითოეულ მცენარისა, ცხოველისა და ადამიანისა დიდთ განირჩევა სოციალური „სხეულისაგან“. მაშინ, როდესაც ჩვეულებრივ სხეულში ასე თუ ისე სრული ჰარმონიაა, ესე იგი სრული თანაბრობა, თა-ნაწყორობა, მის ნაწილებ შორის მათი ზრდა-განვითარებაში, მათი კება-საზრდოობაში,—სულ სხვაა „სოციალურ სხეულ-ში“: ეს ხომ თანამედროვე ბურჟუაზიულ-კაპიტალისტური საზოგადოებაა, სახელმწიფოა მდიდრების და ბატონების! აქ რა უნდა ჰარმონიას, სიმწყობრეს, თანხმობას, თანაგრძნობას! აქ დაქირავებულთა და დამპყრობებელთა შორის, გაყვლეფი-ლთა და გამყვლეფელთა შორის მუდმივი ომია, ომი ჩუმი, წყნარი, ომი აშკარა, მკუხარე; აქ ძალა მეფობს, ძალა დიდი ბატონების, ძალა მათი კანონების, მათი სურვილების, მათი მადის!..

თუ მუწუკი, ან სხვა რამ სენი მცენარეს თუ სხვა ორ-

განიზმს (სხეულს) აქნობს, „ლევის“, ანადგურებს, თუნდაც ის ერთ რომელიმე მის ნაწილში (ორგანოში) იყოს მოდებული, — სოციალური „მუწუკი“, როგორც, მაგალითად, საყოველთაო უმუშევრობა, უმუშევარი, „სოციალურ სხეულს“, პირ-იქით აყვავებს, ამდიდრებს, — დრომდე, რასაკვირველია; ამდიდრებს იმით, რომ დღეს, როგორც წარსულში, საზოგადოების სხვა-და-სხვა ნაწილთა, მეტადრე ორ დიდ კლასთა, კაპიტალისტებსა და პროლეტარიატის შორის გაუვალე ზღვარია, ისტორიის-მიერ ამოთხრილი ორმო, რომელიც თანდათან-კი არ ვიწროვდება, რომ ხიდის მზე გადება, შერიგება შრომა და კაპიტალს შუა შეიძლებოდეს, როგორც გონივრთ ზოგიერთ ცრუ მეგობრებს მუშათა კლასისა, — პირ-იქით, ეს ორმო სულ ღრმავდება და ფართოვდება. აბა, რა ხიდი გაიდება, ერთი ვიკითხოთ, კაპიტალისტ სარაჯევსა, მანათვესა, როტშილდსა, მოროზოვსა და სხვა მაგვარ დიდ და პატარა ბოზოლებსა და მათ მუშებს შორის? რაა მათ შორის საერთო?! განა უფრო მოგებულათ არ თვლიან ისინი თავს, როცა აუარებელი მუშა ხალხი აწყდება მათ ქარხანა-ფაბრიკებს, რომ უფრო მორჩილნი და ნაკლებ ხელფასიანები აირჩიონ და დანარჩენთ ქვა თავზე უტეხიან, — იწანწალონ ქუჩა-ქუჩა მშვიერ-მწყურვალნი!.. განა მუწუკათ, სწეულებათ მიანიათ ბაუნ ხაზინებს უმუშევრობა, უმუშევრები, ან პროსტიტუცია, პროსტიტუტები, როდესაც ისინი ამით თავიანთ კაპიტალს ზრდიან და „ცივილიზაციას“, განათლებას და უმაღლეს კულტურას თავიანთ სასარგებლოთ ავითარებენ? გიჟები ხომ არ არიან, იმაზე იფიქრონ და იზრუნონ, რომ მოისპოს წყარო მათი გამდიდრებისა, მათი განდიდებისა და მათი განათლებისა!.. რაც ხალხისათვის, მშრომელ ხალხისათვის, პროლეტარიატისათვის მუწუკი-კი არა, უარესიცაა, მათთვის ღებნაა, დაუღვევლი წყარო ძლიერების... განა სათადარიგო ჯარი უმუშევართა ისე საქირო არ არის სამრეწველო წარმოების სამეფოში, როგორც მთავრობისათვის ჩვეულებრივ ომიანობაში გარეშე მტერთან სათადარიგო ჯარი სალდათებისა! აქაც ხომ ომიანობაა, აქაც ხომ ხოცვა-ჟლეტაა, ხოცვა-ჟლეტა დიდ და პატარა კაპიტალისტებს შუა ბაზარზე, ხოცვა-ჟლეტა ყველა ხაზინებისაგან ყველა დაქირავებულების... მართალია, აქ თითქმის სისხლი ისე ხშირათ არ იღვრება, ბრძოლის ველი „მოვრებით“ მოფენილი არ არის; მარა, ყოველ-დღე მცირე საფასით და გრძელი სამუშაო დღით მუშების ყვლეფა და დაუძლურება, სიცოცხლის შემოკლება, — უმუშევართა უღმობელი შიმშილით სიკვდილი, რასაც ყოველ დღე გაზეთებში ამოვიკითხავთ, — იგივე ხოცვა-ჟლეტა, სისხლის-ღვრა არ არის?!. ეს უკანასკნელიც არ ახალია — ძველია, ესე იგი, ნამდვილი სისხლის ღვრა, მთავრობის ჯარების შემწეობით. ამერიკამ ერთ დროს ცოტა დახოცა-ათამდე შემოკლების საკითხის გადაწყვეტა ან პირველ მისობის დღესასწაულობა? აგრეთვე საფრანგეთმა ცოტა დახვრიტა გაფიცული მუშები!.. და ასე სხვა სახელმწიფოების მთავრობებმა.. რუსეთმა?!. მარა, ამ მთავრობის მოქმედება ხომ საზღაპროა, მასთან მეტად ახალი, დღევანდელი ამბებია, რომ მასზე საქირო იყოს შეჩერება. რასაკვირველია, მთავრობანი ასე იღვწიან მუშათა კლასის წინააღმდეგ დღევანდელ წეს-წყობილების შესარჩენათ და მდიდრებს ემხრობიან არა იმიტომ, რომ თავის-თავათ მოსწონთ ეს თუ ის მდიდარი, — არამედ იმიტომ, რომ თვითონაც მდიდრებია, მათი შვილებია

და, როგორც სიტყვა დიდებულმა და პროლეტარიატის საქმიანთა თვალდებულმა მებრძოლმა მეცნიერმა — რევოლუციონურ-სოციალ-დემოკრატმა მარქსმა, — ყოველი მთავრობა აღმასრულებელი კომიტეტია ბურჟუაზიისა, მდიდრებისა..

მაშ, მთავრობა და მდიდრები — ორივე ერთგვარათ მტერი ყოფილა მუშათა კლასისა, მშრომელი ხალხის! მაშ, ესენი ერთგვარათ დაინტერესებულნი არიან მშრომელ ხალხის გაყვლეფა — გასარცვის საქმეში! მაშ, ამათგან არ უნდა მოველოდეთ უებარ წამალს „სოციალურ სწეულებათ“ მოსარჩენათ. მაშასადამე, არც უმუშევრობის და არც უმუშევართა საკითხი გადაწყდება მათი შემწეობით. პირიქით, როცა ის დაბოლოებით გადაწყდება, — გადაწყდება მათ წინააღმდეგ, მათი ნება-ყოფლობის გარეშე, ვინაიდგან ეს მათ სიკვდილს ნიშნავს. ხოლო თავის თავს გიჟის მეთი, კეუზე მყოფელი ვინ მოიკლავს, — და კიდევ მთელი კლასი, მთელი ბრბო ყაჩაღ-ავაზა ხაზინებისა და მათ დამცველ მთავრობათა!..

ასე, ამგვარად არც მთავრობა, ისე, როგორც არც ღმერთი, არც გმირი, ვერ იხსნის ხალხს, მუშათა კლასს ამ სოციალურ სიბოროტისაგან: საყოველთაო უმუშევრობა ვერ მოისპობა კაპიტალისტურ სახელმწიფოში, — ის აქ ოდნავადაც ვერ შესუსტდება. მაშ, ვინაა ამ სენისაგან გამკურნავი მუშა ხალხისა, — პროლეტარიატისა? თვით პროლეტარიატი თავის პარტიის და თავის პროფესიონალურ კავშირების შემწეობით.. მხოლოდ თვით პროლეტარიატი გამოსკედს თავის ბედს, მხოლოდ ის გადაწყვეტს ამ უდიდეს სოციალურ საკითხს, რათაც უნდა დაუჯდეს ეს მას. უამისოთ ის, როგორც მთელი ხალხი, გადაშენების გზას დაადგება... ამიტომ, საქიროა შეგნება, შეგნება და კიდევ შეგნება.. „ცოდნა-ძალაა“, — ლიბკნეხტმა სიტყვა. ცოდნა მოვლენის, ცოდნა მისი მიზეზების — თავდებობისა, რომ მუშათა კლასი განიკურნავს თავის თავს, განკურნავს მთელ საზოგადოებას, მთელ ხალხს უმუშევრობისა და სხვა მრავალგვარ სოციალურ „სენთაგან“, — და დაუშკვიდრებს კაცობრიობას, სასუფეველსა არა ცათა შინა, — არამედ ამ ჩვენ „ცოდვილ“ დედამიწაზე. როგორ და რა-გვარათ? ამაზე შემდეგ.

„საზოგადოებრივი კანონმდებლობა“ და პროლეტარული ბრძოლა.

(15 ნოემბრის ორი კანონის გამო).

დრო იყო, როცა ჩვენი მუშათა მოძრაობა პირველ საფეხურებზე იდგა. მაშინ პროლეტარიატი ცალკე ჯგუფებათ იყო დანაწილებული და საერთო ბრძოლაზე არ ფიქრობდა. რკინის გზის მუშები, მთა-მადნის მუშები, ფაბრიკა-ზავოდის მუშები, ხელოსნები, ნოქარ-მოსამსახურენი, — აი რა ჯგუფებათ იყო დაწვრიმალელებული რუსეთის პროლეტარიატი. გარდა ამისა, თვითოეული ჯგუფი, თავის მხრივ, დანაწილებული იყო სხვა-და-სხვა ქალაქებისა და დაბების მუშებათ, რომელთა შორის არავითარი კავშირი არ არსებობდა, არც პარტიული, არც პროფესიონალური. ამგვარათ, არ სჩანდა პროლეტარიატი, როგორც ერთი და განუყოფელი კლასი. ცხადია, არ სჩანდა არც პროლეტარული ბრძოლა, როგორც საერთო — კლასიური იერიში. ამიტომ იყო, რომ მეფის მთავრობა არხეინათ განაგრძობდა თავის „მამა-პაპურ პოლიტიკას. ამიტომ იყო, რომ 1893 წელს, როცა სახელმწიფო საბჭოს წარუდგინეს „მუშათა დაზღვევის პროექტი“, — რეაქციის უსტაბაში, პოპედო ნოსცევი, სიცილით მიეგება პროექტის ავტორებს და რიხია-

დ ა მ ა ტ ე ბ ა

ახალი ღრეზება № 4

სიტყვების ახსნა.

რ

რედაქტორი—გაზეთისა ან წიგნების გამოცემის ხელმძღვანელი, რომელსაც უფლება აქვს ხელნაწერების შესწორებისა და გაშვებისა.

რედაქცია—გაზეთის მუდმივ თანამშრომელთა და ხელმძღვანელთა კრებული; აგრეთვე ბინა, რომელშიაც მოთავსებულია რედაქტორი და გაზეთის თანამშრომლები.

რაიონი—რომელიმე განსაზღვრული ადგილი, ან მისი ნაწილი.

რეაქცია—1. განმათავისუფლებელ მოძრაობის წინააღმდეგ ბრძოლა მთავრობისა და გაბატონებულ კლასის-მიერ, რომელთაც აზრათ აქვთ ძველი წესწყობილების დაბრუნება. 2. ცვლილებანი, რომელსაც იწვევს რომელიმე სხეულში სხვა სხეული.

რეაქციონერი—რეაქციის მომხრე.

რისკი—ნაგარაუდებ ანგარიშზე დამყარებული მოქმედება; სახიფათო ნაბიჯი.

რეზოლუცია—გადაწყვეტილება, დადგენილება.

რესპუბლიკა—სახელმწიფოს ისეთი მართვა-გამგეობა, სადაც სრულებით არ არსებობს მემკვიდრეობითი სახელმწიფოს მმართველი, როგორც არის მეფე, მთავარი და სხვა; რესპუბლიკაში სახელმწიფოს მართვა-გამგეობა ეკუთვნის მთელ ხალხს, რომელიც თავისუფლებას ანხორციელებს არჩეულ წარმომადგენელთა საშუალებით; სრულად და სავსებით ხალხის უფლება ამ ბურჟუაზიულ წესწყობილებაში შეიძლება განხორციელდეს მხოლოდ დემოკრატიულ რესპუბლიკაში.

რესპუბლიკანული—რესპუბლიკის მომხრე.

რადიკალიზმი—პოლიტიკური მიმართულება, რომელსაც აზრათ აქვს ძირიანათ შესცვალოს არსებული პოლიტიკური წყობილება, მაგრამ ისე-კი, რომ კერძო საკუთრება სრულიად დაცულ იქმნას; ესე იგი, დარჩეს ბურჟუაზიული წესწყობილება.

რადიკალი—რადიკალიზმის მომხრე.

რეზოლუცია—მუდმივი, განსაზღვრული, აწყობილი.

რეკონსტრუქცია—მფარველობის გაწევა და ამ აზრით ვი-სიმესი ღირსების აღნიშვნა, სახელის გაკეთება.

რუმი—იტალიის სახელმწიფოს სატახტო ქალაქი.

რევიზიონიზმი—მისწრაფება, რომელსაც აზრათ აქვს არსებულ პოლიტიკურ პროგრამისა და მეცნიერულ საფუძვლების შესწორება.

რევიზიონისტები—გერმანიის სოციალდემოკრატიული პარტიის მცირე ნაწილი ბერნშტეინის მეთაურობით, რომელიც უარ-პყოფს მარქსიზმის მეცნიერულ საფუძვლებს და შესა-

ძლებლათა თვლის სოციალიზმის მშვიდობიანის გზით განხორციელებას.

რელიგია—სარწმუნოება.

ს

სოლიდარობა—თანხმობა, ერთმანეთის მჭიდროთ მხარის დაქერა, ერთობა.

სტაბილიზაცია—მუხლი კანონისა; წერილი რამეზე.

საირიოზული—მოფიქრებული, საყურადღებო.

სოციალიზმი—ისეთი სწავლა-მოდღერება, რომელსაც მიზნათ აქვს თანამედროვე კაპიტალისტური წარმოება და მისი საფუძველი—კერძო საკუთრება შესცვალოს საერთო წარმოებათ და საერთო საკუთრებათ...

სოციალისტი—სოციალიზმის მომხრე.

სოციალისტური—ის, რაც სოციალიზმს შეეხება, მისთვისებად ითვლება.

სოციალური—საზოგადოებრივი.

სოციალ-დემოკრატიზმი—ყოველივე ის, რაც შეეხება ხალხის საზოგადოებრივ და ქონებრივ მდგომარეობას.

საზრუნავი—სამხრეთ-ევროპის ერთი სახელმწიფოს სახელი.

სინდიკატი—წარმოების რომელიმე დარგის კაპიტალისტების კივშირი ანუ ამხანაგობა, რომელსაც აზრათ აქვს ბაზრის განაწილება ურთიერთ შორის, საქონელზე ფასების აწევა და გაფიცულ მუშების წინააღმდეგ ბრძოლა. საფრანგეთში სინდიკატებათ იწოდება აგრეთვე მუშათა კავშირები, რომელნიც ეკონომიური ბრძოლით სოციალიზმის განხორციელებას ეტრფის და უარყოფს ბურჟუაზიულ სახელმწიფოში პარლამენტარულ მოღვაწეობას.

სინდიკალიზმი—საფრანგეთის სინდიკატების სწავლა-მოდღერება. (ნახე „ახ. დრ.“ ამავე ნომერში—საზღვარ-გარეთ—საფრანგეთი).

სამეცნიერული—განსაკუთრებული.

სამეცნიერული—განსაკუთრებით ერთ რაიმე საქმის მცოდნე.

სოციალ-დემოკრატიზმი—მუშათა პარტია, რომელიც იცავს მუშათა მთელი კლასის ინტერესებს და აზრათ აქვს—მუშათა კლასმა ხელში ჩაიგდოს პოლიტიკური უფლება და ამ უფლების საშუალებით შესცვალოს კაპიტალისტური წესწყობილება სოციალისტურ წესწყობილებათ.

სტაბილიზაცია—მეცნიერება, რომელსაც აზრათ აქვს საზოგადო მოვლენების შესწავლა ამ მოვლენათა რაოდენობის აღნიშვნითა რიცხვების საშუალებით. რიცხვითი ცნობები, მაგ., შესახებ იმისა, სად რამდენი ხალხი ცხოვრობს, რამდენია წერა-კითხვის მცოდნე, რამდენი კვდება, როგორია მოსავალი და სხვა ამგვარი.

სტატისტიკური—ის, რაც სტატისტიკას ეკუთვნის, მისთვისებას შეადგენს.

საქართველოს
დემოკრატიული
პარტია

სიუზი—რომელიმე პარტიის, ან საზოგადოების წევრთა, ან მათ წარმომადგენელთა საზოგადო კრება.

სამეცნიერ—სიუზის, კრების, ან საზოგადოების ნაწილი, რომელიც ინიშნება რომელიმე კითხვის დაწვრილებით შესაბამისად.

სოციალ-დემოკრატიული—პარტია, რომელსაც აზრათ აქვს შეაერთოს ერთ პარტიად მუშათა კლასი, წვრილი მწარმოებელი, უმთავრესად გლეხაკობა, და ინტელაგენცია. ამ პარტიის მომხრეებს ეძღვნება ეს-ერებს ეძახიან.

სამანა—მორიგეობა, გამოცვლა მუშაობაში.

საზოგადოებრივი—წელიწადის დრო, რომელთანაც დაკავშირებულია განსაკუთრებული მუშაობა, ან დროს ტარება, გართობა.

სისტემა—მწყობრი წესები, პლანი, რომლის თანახმად დაწყობილია საგნები ანუ აზრები.

სისტემატიზირება—მოწყობილობა, მწყობრი.

სამეცნიერება—რაიმე საქმის გამოწყობა დიდის მოსაგების იმედით, მაგრამ დამყარებული ნაგარაუდებ ანგარიშზე ანუ რისკზე.

სამეცნიერება—ვინც-სპეკულიაციას ეწევა.

სამეცნიერება—ერთი მოკავშირე სამეფოთაგანი გერმანიის სახელმწიფოსი.

ფ

ფუნქცია—მოვალეობა, მოქმედება რომელიმე ორგანოსი ანუ დაწესებულებისა.

ფიზიკური—სახე, სახის გამოხატულება.

ფელაქტა—გაზეთის განყოფილება, სადაც მოთავსებულია უფრო დასაბუთებული წერილი, ან მოთხრობა.

ფონდი—ძირითადი თანხა; რაიმე საქმისათვის განსაკუთრებით დანიშნული თანხა, მაგალითად, სალიტერატურო ფონდი, დამხმარე ფონდი, გაფიცვის ფონდი და სხვა.

ფინანსები—სახელმწიფოს, ან რომელიმე დაწესებულების ფულაში გამოხატული სახსარი ან საშუალებანი; ყოველივე ის, რაც ფულაშია არის დაკავშირებული: ვალები, შემოსავალი, გასავალი, და სხვა ამგვარი.

ფინანსური—ის, რაც ფინანსებს შეეხება.

ფედერალიზმი—სახელმწიფოს მართვა-გამგეობის ერთგვარი სისტემა, რომელიც იმაში მდგომარეობს, რომ სახელმწიფოს ზოგი ნაწილები, როგორც ოლქები და სხვა, შინაურ მართვა-გამგეობაში დამოუკიდებელი არიან ცენტრალურ პარლამენტისაგან, მათ ამისათვის აქვთ თავისი ცალკე პარლამენტი. ასეთ სისტემაზე, სხვათაშორის, დღეს მოწყობილია ჩრდილო-ამერიკის რესპუბლიკა, შვეიცარია.

ფედერალისტი—ფედერალიზმის მომხრე.

ფედერაცია—ფედერალიზმის სისტემის თანახმად მოწყობილ სახელმწიფოთა კავშირი.

ფედერატიული—ფედერაციის, ან ფედერალიზმის თანახმა, რაც მის თვისებას ეკუთვნის.

ფაქტორი—მოქმედი, ანუ რაიმეს მამოძრავებელი ძალა.

ფაქტი—საქმე, შემთხვევა, მომხდარი ამბავი.

ფრანკი—ვერცხლის ფული საფრანგეთში, რომელიც უდრის 37 1/2 კაპიკს.

ფრანკი—პარტიიდან გამოყოფილი ნაწილი რომელიმე სადავო კითხვების გამო. აგრეთვე პარტიის განყოფილება პარლამენტში.

ფორმალური—სახელმწიფოს წესწყობილება საშუალო საუკუნოებში, სადაც მართვა-გამგეობა ხელში ეჭირა მიწის მესაკუთრეთა არისტოკრატებს—თავადებს, გრაფებს, ეპისკოპოსებს, რომელნიც ცხოვრობდნენ გლეხ-კაცობის ძარცვა-ყლეფით.

ფორმალური—საშუალო საუკუნოების მიწათ-მფლობელი.

ფორმა—გარეგანი სახე რომელიმე საგნისა.

ფორმალური—გარეგანი წესების დაცვა, თუნდაც ეს საქმისათვის საზარალო იყოს.

ფორმალისტი—ფორმალისმის მოყვარული ადამიანი.

ფორმალური—გარეგნული.

ფილოსოფია—სიბრძნის მოყვარება; — ისეთი სწავლა.

მოდერნა, ან მეცნიერება, რომელიც ქვეყნიერების და ყოველივე არსებულის ძირითად პრინციპებს, ან სახელმძღვანელო აზრებს არკვევს, ხსნის, — და მით მეცნიერების სხვა დარგებს ეერთება.

ფილოსოფიური—მეცნიერი, რომელიც ფილოსოფიას ემსახურება; სიბრძნის მოყვარე.

ტ

ტახეტი—წესები მუშაობისა, ცოდნა რომელიმე საქმისა; აგრეთვე იარაღი.

ტახეტი—სპეციალურად მცოდნე რომელიმე საქმისა.

ტახეტიური—ის, რაც ტახეტიკას შეეხება.

ტახეტი—ამ სახელს ამერიკაში ხაზინების სინდიკატს ეძახიან, — ესე იგი, კაპიტალისტების კავშირი იმ მიზნით, რომ მოსპონ ერთმანეთ შორის კონკურენცია და ბაზარზე ასწიონ საქონლის ფასები. ცნობილია ტახეტი ნავთის-წარმოებისა, რკინის-მკეთებელი და სხვა...

ტახეტიური—მუშათა პროფესიონალური კავშირი ინგლისში.

ტახეტიურისტი—წევრი და მომხრე ტახეტიურისა.

ტახეტი—თხზულება, წიგნის ნამდვილი შინაარსი.

ტახეტი—ცალკე წიგნი.

უ

უნი—რამდენიმე სახელმწიფოსი ანუ ეკლესიების შეერთება ერთი რომელიმე საერთო დაწესებულების ხელმძღვანელობის-ქვეშ.

უნივერსალი—განუხორციელებელი ოცნება.

უნივერსალისტი—უნივერსალის მომხრე.

უნივერსალისტი—უმაღლესი სასწავლებელი, სადაც სწავლის განაგებენ საშუალო სასწავლებლებში სწავლა-დაქოვრებული მოწაფეები. უნივერსიტეტში ყველა მეცნიერებას გადიან სხვა-და-სხვა განყოფილებებში.

ც

ცენტრალიზმი—მთავრობის დაწესებულება, რომელიც თვალყურს ადევნებს წიგნებსა და გაზეთებს ანუ ბეჭდვითი სიტყვას.

ცენტრალი—მთავრობის მოხელე, რომელიც ბეჭდვითი სიტყვას ათვალთვრებს.

ცენტრალი—1. წრის შუაგული. 2. სამრეწველო, სასწავლო და სხვა მსხვილ ძალთა შუაგული ადგილი. 3. პარლამენტის ზომიერი პოლიტიკური პარტია, რომელსაც საშუალო ალაგი უჭირავს მემარცხენეთა და მემარჯვენეთა შორის. ცენტრს სახელმწიფოს მთავარ ქალაქსაც ეძახიან.

ცენტრალური—ამბობენ ცენტრალური გამგეობა, — უმაღლესი, მთავარი გამგეობა.

ცენტრალიზმი—სახელმწიფოს მართვა-გამგეობის ისეთი წესი, როცა ყოველივე საქმეების გამგებლობა ერთი ადგილიდან, ცენტრიდან სატახტო ქალაქიდან წარმოებს.

ცენტრალისტური—ცენტრალიზმის შესაფერი.

ჩ

ჩინოვანი—მთავრობის მოხელე.

ჩარტისტი—მუშათა მოძრაობა ინგლისში, 1836 წლიდან 1848 წლამდე, რომელსაც აზრათ ჰქონდა მუშათა კლასისათვის პოლიტიკური უფლების მოპოვება და ეკონომიური პირობების გაუმჯობესება კანონების გამოცემით.

ჩარტისტი—ჩარტიზმის მომხრე.

ლი თუ ბურჟუაზიულ-რესპუბლიკანური: ყველგან ტყვიითა და კანონით ებრძვიან პროლეტარიატს და ყოველთვის ასე იქნება, სანამ სოციალისტური რევოლუცია არ იგრიანებს, სანამ სოციალიზმი არ დამყარდება. გაიხსენეთ 1824—5 წლები კონსტიტუციონალურ ინგლისში, როცა გაფიცვის თავისუფლების კანონს ამუშავებდნენ და იმავე დროს გაფიცული მუშებით ავსებდნენ ციხეებს; გაიხსენეთ რესპუბლიკანური საფრანგეთი წარსული საუკუნის მეორე ნახევარში, როცა „საფარბიკო კანონმდებლობაზე“ ლაპარაკობდნენ და იმავე დროს მუშების სისხლით რწყავდნენ პარიზის ქუჩებს; გაიხსენეთ ყველა ეს და სხვა ამგვარი ურიცხვი ფაქტი და დაინახეთ, რომ ეს სწორედ ასეა.

ღიბს, „საფარბიკო კანონმდებლობა“ ეს ის იარაღია, რომელსაც ტყვიასთან ერთად ხმარობს რეაქცია პროლეტარიატის დასაქუცმაცებლათ და მის რაზმების ასარევ-დასარევად.

მაგრამ ეს სულაც არ ნიშნავს იმას, რომ ვითომ ამისთანა კანონებს პროლეტარიატი ვერა შემთხვევაში ვერ გამოიყენებს. მართალია, რეაქციას თავისი პლანები აქვს, როცა ის საფარბიკო კანონებსა: სცემს—მას პროლეტარიატის ალაგვა უნდა, მაგრამ მის პლანებს ფეხდაფეხ ანგრევს ცხოვრება და მას ამისთანა შემთხვევაში ყოველთვის ეპარება კანონში პროლეტარიატისთვის სასარგებლო მუხლები; და ეს იმიტომ ხდება, რომ არც ერთი „საფარბიკო კანონი“ არ ჩნდება ცხოვრებაში უმიზეზოდ, უბრძოლოდ, არც ერთ „საფარბიკო კანონს“ არ სცემს მთავრობა იქამდე, სანამ მუშები არ გაიბრძოლებენ, სანამ აუცილებელი არ გახდება მათი მოთხოვნების შეწყნარება. ისტორია გვიჩვენებს, რომ თვითოეულ „საფარბიკო კანონს“ წინ უსწრებს კერძო, ან საერთო გაფიცვა: 1882 წლის ინგლისის კანონს (შესახებ ბავშვების მიღებისა, მათი სამუშაო დროსი და საფარბიკო ინსპექციის დაწესებისა) წინ უსწრებდა იმავე წლის გაფიცვები ნარვაში, პერმში, პეტერბურგში და ეი-რარდოვში; 1886 წლის ინგლის-ოქტომბრის კანონები (შესახებ ჯარიმისა, „რასწოტნი კნიჟეებისა“ და სხვ.) პირდაპირი შედეგი იყო 1885—6 წლების გაფიცვებისა ცენტრალურ რაიონში; 1897 წლის ინგლისის კანონს (შესახებ სამუშაო დღის შემცირებისა) წინ უსწრებდა 1895—6 წლების გაფიცვები პეტერბურგში; 1903 წლის კანონები (შესახებ „ხაზინების პასუხის მგებლობისა“ და „საფარბიკო სტაროსტებისა“) პირდაპირი შედეგი იყო ამავე წლის „სამხრეთის გაფიცვებისა“; დაბოლოს, 1906 წლის 15 ნოემბრის კანონები (შესახებ ნოქარ-მოსამსახურეთა და ხელოსანთა სამუშაო დღის შემცირებისა და კვირაობით დასვენებისა) პირდაპირი შედეგია ამავე წლის ინგლის-ივლისის გაფიცვებისა მთელ რუსეთში. როგორც ხედავთ თვითოეულ „საფარბიკო კანონს“ წინ უსწრებდა მასის მოძრაობა, რომელსაც, ასე თუ ისე, თავისი მოთხოვნები გაჟავდა, სავსებით თუ არა, რამოდენიმე მაინც. აქედან თავისთავად ცხადია, რომ „საფარბიკო კანონში“, რაც უნდა ცუდი იყოს ის, რამდენიმე მუხლი მაინც იქნება გარეული, რომელსაც პროლეტარიატი გამოიყენებს თავისი ბრძოლის გასაძლიერებლათ. ლაპარაკი არ უნდა, რომ მან ხელი უნდა მოჰკიდოს ამისთანა მუხლებს და იარაღთ იხმაროს იმისათვის, რომ უფრო მეტად გააძლიეროს თავისი ორგანიზაციები და წინააღმდეგ უფრო გაახლდეს პროლეტარული ბრძოლა, ბრძოლა სოციალისტური რევოლუციისათვის. ტყუილათ-კი არ ამბობდა ბებელი: „ემ-მას მისივე ხმლით უნდა მოსკრა თავიო“...

ამ მხრივ ძალიან საინტერესოა 15 ნოემბრის ორივე კანონი: იქ, რა თქმა უნდა, ბევრი ცუდი მუხლია აღნიშნული, მაგრამ არის იმისთანა მუხლებიც, რომლებიც მისდა შეუგნებლათ შეუტანია რეაქციას, და რომლებიც შეგნებულად უნდა გამოიყენოს პროლეტარიატმა.

აი, მაგალითად, მიუხედავად იმისა, რომ ორივე კანონს „შრომის დაცვის“ კანონი ჰქვია, იქ ისეთი უმსგავსი მუხლებია შეტანილი რომლებიც ძირიანათ უარყოფს ყოველივე „შრომის დაცვას“ და რომლებსაც ზოგან ხაზინების კი არ იკადრებენ: ორივე კანონი 12 საათის სამუშაო დღეს აწესებს სავაჭრო და სახელოსნო დაწესებულებებში, მიუხედავად იმისა, რომ ბევრგან უკვე მოსპობილია 12 საათის სამუშაო და შემოღებულია 10 ან 8 საათის; ორივე კანონი შესაწყნარებლათ სცნობს ზედმეტ მუშაობას დღეში ორ საათს (14 საათის სამუშაო), 40 დღის განმავლობაში სავაჭრო დაწესებულებებში და 60 დღის განმავლობაში სახელოსნოებში, მიუხედავად იმისა რომ თითქმის ყველგან უარყოფილია ყოველივე ზედ-მეტე სამუშაო; ამისთანავე ხაზინებს უფლება აქვთ „მუშებთან შეთანხმებით“, ე. ი. მუშებზე ძალდტანებით, 17 საათამდე გააგრძელონ ზედმეტი მუშაობა და სხვა-და-სხვა ამისთანები...

თქმა არ უნდა, რომ პროლეტარიატი ვერც ერთ მისხალს ვერ დაუთმობს ხაზინებს ერთხელ მოპოვებულ უფლებებიდან და ხსენებული კანონების ლათაიები სასაცილო ლათაიებათვე დარჩება.

მეორე მხრივ, არის იმისთანა მუხლებიც, რომლებსაც ჩინებულათ გამოიყენებს პროლეტარიატი თავის პოზიციების გასამაგრებლათ: ორივე კანონი ამბობს, რომ იქ, სადაც 8 საათზე ნაკლებ არ გრძელდება დღიური მუშაობა, მამუშავეს სადილისთვის 2 საათი ეძლევა, დღეს კი ყველგან ვერ სარგებლობენ ხელოსან-ნოქარ-მოსამსახურენი 2 საათის დასვენებით; ორივე კანონი ამბობს აგრეთვე, რომ ჩვიდმეტი წლისაზე უმცროსებს უფლება ეძლევათ ამ ორ საათს გარდა კიდევ სამ საათს დაელოდონ მადახას ან სახელოსნო ეოგეფდე სეფაში სასარგებლოდ, რაც, რა თქმა უნდა, დიდ შეღავათს მისცემდა ჩვენს ახალგაზდა ამხანაგებს...

თქმა არ უნდა, რომ პროლეტარიატი ღირსეულათ მოიხმარს 15 ნოემბრის ამგვარ მუხლებს, ღირსეულათ გააძლიერებს თავის პროლეტარულ ბრძოლას და ერთხელ კიდევ დაუმტკიცებს ქვეყანას, რომ ეშმაკს მისივე ხმლით უნდა მოჰკეთო თავი.

...ო...

პ ე რ ი დ ა ნ კ ე ი რ ა მ დ ე .

— ბედნიერია ის ერი, რომელსაც ჩვენისთანა მთავრობა ყავს. ვინცა რა უნდა თქვას, და მე კი არასოდეს არ დავიჯერებ, თითქო ბიუროკრატის სხვაზე ნაკლებ შეეძლოს სახელმწიფოს მართვა გამგეობა, თითქო ბიუროკრატის ფეხზე ეკიდოს ხალხის საჯერებელია, როცა ცოცხალი მაგალითები სულ სხვას გვეუბნება. განა რუსეთის ბიუროკრატული მთავრობა არ ზრუნავს ხალხის კეთილდღეობისათვის? მე ვამბობ: ზრუნავს-მეთქი და დავამტკიცებ კიდევ. ისედაც გაქვირებულ რუსეთის გლეხობას უღალატა ბედმა და მოსავალი წახდა. დაიშა რამდენიმე გუბერნია. გლეხები საზარელ მდგომარეობაში ჩავარდნ. ზოგან შიმშილით სიკვდილიდან თავის დასახსნელათ საშინელო საშუალებას მიმართეს. ვის უნდა დაეხსნა ამ მდგომარეობიდან

მიუძღვის მთელი რუსეთის წინაშე, უმეტესათ მუშების, ერთ დიდებულ გენერალს: აბა, გენერალი ზოგდანოვიჩი ვის არ გაეგონება! ის დიდებული კაცი! ის სახელმწიფო ლიტერატორია! მას დიდი ხანია სწავლია მუშების განათლება და ამ მიზნით ბეჭდავს საუცხოო წიგნებს, ხოლო თავის ხარჯითკი არა, — მთავრობის. მთავრობა მას ბლომად აძლევს ფულს. მარტო მისი წიგნების გადატან-გადმოტანა მთავრობას რამდენიმე ათასი მანეთი უჯდება. რა შინაარსის იქნება ისეთი წიგნები, რომლის გავრცელებასაც მთავრობა ცდილობს და ფულს ხარჯავს, ადვილათ გასაგებია. ესლახან გენერალს ახალი წიგნი გამოუცია ამ სათაურით: „ახალი დღეა“. ამ წიგნში თავიდან ბოლომდე შავრაზმული აზრებია. ამიტომ მთავრობას მოუწოდებია მისი გავრცელება და აუარებელს გზავნის რკინის გზებზე. გადატანის ხარჯი რკინის გზამ უნდა ზღოს. როცა მუშებს და მოსამსახურეებს გაუგიათ ეს ამბავი, გადაუწყვეტიათ, როგორც-კი მიიღებენ წიგნებს, დახიონ და ქარს გაატანონ. ასე აფასებენ მუშები დიდებულ გენერალს ღვაწლს!

— თუ მუშები ასე აფასებენ თავდადებულ გენერალს დაუფიქრებლად ღვაწლს, ზოგიერთი სალდათები და აფიცრები არ დაიფიქრებენ და დაფასებენ ჩვენი კანონმდებლების მათზე ზრუნვას. ამ ბოლო დროს შეამჩნიეს, რომ ზოგიერთი სალდათები და აფიცრები „გაირყვნენ“, რევოლუციის ფეხის ხმას აყვენ და მთავრობის საწინააღმდეგო გაზეთებში დაიწყეს წერა. მთავრობამ მოინდომა მათი „სწორე“ გზაზე დაყენება და ფიქრობს, — ახლო მომავალში სამხედრო დებულებაში ისეთი მუხლი შეიტანოს, რომლის ძალითაც არალეგალურ პრესაში მონაწილეობა სამხედრო პირს პირდაპირ აჯანყებათ ჩათვლება და ან კატორღაში უკრავენ თავს და ან ცხელი ტყვიით გაუხვრეტენ გულს. ასე ცდილობს მთავრობა მხედრობის „სწორე“ გზაზე დაყენებას!

შეერთებას მოინდომებენ, მაშინ ისინი უძლეველ ძალათ გადაიქცევიან და მათი მონობის უღელიც სამუდამოთ დაიმტკრევა.

9.—განა ამის განსახორციელებლათ უსათუოდ საჭიროა ყველა ამ მუშების შეერთება?

3.—არა. ამისთვის მხოლოდ ისაა საჭირო, რომ ყველა შეგნებული და პატიოსანი მუშა ერთ პარტიათ იყოს დარაზმული.

10.—ვისა სთვლი შენ შეგნებულ მუშებათ?

3.—არა მარტო იმათ, რომელთაც ზედ-მიწევნით იციან თავიანთი ხელობა, არამედ იმათაც, რომელთაც უყვართ და გულთ და სულთ ეხმარებიან თავის აშხანაგებს, ყოველ შემთხვევაში იჩენენ თავის ენერგიას, მხნეობას, წინდახედულობას და სიმართლის გრძნობას.

გაკვეთილი VII.

მუშათა დანაწილება და მათი მოვალეობანი.

1.—რამდენია მალაროვში მომუშავე მუშა ბელგიაში?

3.—135 ათასი.

2.—სამეტალურგო წარმოებაში?

3.—არა ნაკლებ 110 ათასისა.

3.—ჩამომოთვალე სხვა დაწესებულებებში მომუშავეთა რიცხვი.

3.—ბელგიაში ირიცხება: 159 ათასი ფეიქარი (ქალი და კაცი); 67,000 ქვის მთელი; 60,000 ტანთ-საქმელების მკერავი; 49,000 ხე-ტყეზე მომუშავე; 35,000 ქვის მტვრეველი;

— არა ნაკლებ ცდაშია თურმე არხანგელის გუბერნიის მთავრობა. ის ცდილობს პოლიტიკური გადასახლებულები და-აყენოს... საიქიოს გზაზე. იქაურ მთავრობას კანონებისა და „სტატიების“ შედგენისათვის თავი არ უცხელებია, ისე აულია და პოლიტიკურ გადასახლებულებისთვის შესანახი რამდენიმე ასი ათასი მანეთი თვითონ გადაუცლაპავს. „ჯერ თაო და თაო და მერე ცოლო და შვილო“-ო! ჯერ ჩვენ ვცლაპოთ და, თუ რამე დავგჩა, მერე პოლიტიკურ გადასახლებულებსო. აი, არხანგელის გუბერნიის მთავრობის ლოლიკა! ესლა ამ საქმეზე პეტერბურგიდან ჩინოვნიკი გაუგზავნიათ საქმის გამოსაძიებლათ, მარა არხანგელის გუბერნიის ჩინოვნიკი და პეტერბურგის ჩინოვნიკი ერთი და იგივე „ჩინოვნიკი“ არაა?! საქმე კეთილათ გათავდება, ექვი არაა.

— ახირებულათ გათავებულა საქმე ბერდიანსკის მაზრის სოფელ ორლოვკაში, როცა იქ მივიდნენ ჟანდარმები, კაზაკები და დარაჯები, გლეხების დებუტატ პრიტულას დასაქერათ. პრიტულას ბრალს სდებენ—ვიბორგის მანიფესტზე ხელი მოაწერა ზღვებებში აგიტაცია გასწიაო. ამიტომ, ჟანდარმთა საგუბერნიო სამართევლოს გაუგზავნია ჟანდარმ-კაზაკები, — დაიჭირეთ პრიტულა და წარმომიდგინეთო. თოფ-იარაღში ჩამსხდარი მხედრობა მისულა სოფელში და მოუწოდებიათ ყოფილ დებუტატის დაქერა, მარა მათ მოულოდნელათ თავს დასხმიათ 300—400 გლეხი, ნიჩბებით, კეტებით და ფიწლებით შეიარაღებულები და სულ კუდით ქვა უსროლინებიათ. კულ-ამოძუებული ჟანდარმ-კაზაკები უკან დაბრუნებულან ხელ-ცარიელები. ასე უნაყოფოთ ჩაუვლია კაზაკ-ჟანდარმების გალაშქრებას გლეხთა დებუტატის დასაქერათ...

— მარა, სამაგიეროთ, დიდი ნაყოფი გამოუღია „რუსთა კავშირის“-მიერ გაგზავნილ აგიტატორების მოღვაწეობას. ამის

18,500 მუშა მიწეულობის ქარხნებში; 10,000 სტამბებში მომუშავე; 8,000 თამბაქოს ქარხნებში მომუშავე.

ამას გარდა რამდენიმე ათასი კაცი და ქალი ირიცხება სახლში მოსამსახურეებათ და სხვ...

4.—ამათ რა უნდა გააკეთონ?

3.—უნდა დააარსონ ადგილობრივი კავშირები, ეს ადგილობრივი კავშირები უნდა შეაერთონ პროფესიონალურ კავშირებათ, და შემდეგ, ეს საოლქო კავშირები ერთ დიდ საერო კავშირათ უნდა გადააქციონ.

5.—არსებობენ კი იმგვარი მუშები, რომელნიც ამგვარად მოქმედებდნენ?

3.—ჰო, როგორ არა! მაგალითად, სამეტალურგო ქარხნებში და სხვადან.

6.—ბელგიელ მუშათა საზოგადოებებს საკმაო წევრები ჰყავს?

3.—მათი რიცხვი არც თუ იმდენია, რომ გაფიცვების მოუხმარებლად შეეძლოთ ხაზინების ალაგვა.

7.—რას ნიშნავს შენი სიტყვები?

3.—მე მინდა ვთქვა, რომ ის კავშირები, რომლებსაც ცოტა წევრები ჰყავთ, ან უნდა დაექვემდებარონ თავიანთ ხაზინის, ან და უნდა გაიფიცნენ, რომ მით მოიპოვონ უკეთესი ცხოვრება.

8.—ყოველთვის კი აღწევენ გაფიცულები თავის მიზანს?

3.—ოჰ! არა, თუმცა მათი მოთხოვნილება მუდამ სამართლიანია.

9.—რით აიხსნება?

შესახებ „რუსთა კავშირის“ უმთავრეს საბჭოს პეტერბურგში 22 ნოემბერს კავკასიის განყოფილებიდან შემდეგი ცნობა მიუღია: „ჩვენ-მეორე ჩრდილოეთ-კავკასიისაკენ გაგზავნილი აგიტატორები იტყობინებოან, რომ ხალხის შეგნებული ნაწილი თხოულობს—**სახელმწიფო დუმის მოწვევა გადადებულ იქნას გაზაფხულამდე**. თუ ეს საკმარისი არ იქნება მონარქის წინაშე, მაშინ შეეკითხეთ სხვა განყოფილებებსაც; რადგან ხალხმა გვიან გაიგო თავისი მოვალეობა სამშობლოს წინაშე, ამიტომ ასე უცბათ არ შეუძლიათ საიმედო დეპუტატების არჩევა“, ასეთ ხულიგანების ღვაწლს არ დაივიწყებს რუსეთის ხალხი.

— არც რუსეთის გლეხაკობა დაივიწყებს მთავრობის საზოგადოარ ზომებს მათ წინააღმდეგ. „ურია რომ გაკოტრდება ძველ თამაშებს დაუწყებს ძებნასა“, — ისე ემართება ჩვენ მთავრობასაც. ბოლო დროს ფულები შემოაკლდა და ძველ ფულებს მიუყ ხელი. მოინდომა გლეხებიდან დარჩენილ გადასახადების აკრეფა. რაკი შიმშილისაგან შეწუხებულმა გლეხებმა ნებით არაფერი მისცეს, მთავრობამ „ქრისტეს მოკვარე“ მხედრობა მიუსია და ცეცხლითა და მახვილით მოინდომა აღება. ვორონეჟის გუბერნიის სოფელ კოჩუგურში მისულა ისპრანეიკი დარაჯებით და დაუწყია გლეხების აწიოკება. უყიდდენ გლეხებს საქონელს და ისე აგროვებდენ ფულს. გლეხები მოთმინებიდან გამოსულან და დაუფრენიათ ისპრანეიკი დარაჯებიანა. ისპრანეიკს, რასაკვირველია, უუკადრისებია ეს და მეორე დღეს თავს დასხმია დამსჯელ რაზმით და უიარაღო ხალხი დაუხოცია. არ ინდობდენ არც ქალსა და არც ბავშვს. თუ ნებით არა, ცხელი ტყვიით მაინც ავიღებთ ფულსა და იღებენ. მარა როდემდის!

3.— იმით, რომ კავშირები შედარებით სუსტნი არიან; ეს უმთავრესად-კი იმის ბრალია, რომ კასებში ფული ცოტა აქვთ.

10.— რა ფული?

3.— ფული, რომელიც გროვდება საწევრო გადასახადით.

11.— ამისხენი, საიდან წარმოსდგება ეს თანხა?

3.— განვითარებული და მხნე მუშები გარდა იმისა, რომ ერთდებიან კავშირებათ, მათ აუცილებლად შეაქვთ ყოველკვირეული, ორ-კვირეული, ან თვიური საწევრო გადასახადი გაფიცვის კასაში.

12.— მომიყვანე რომელიმე მაგალითი?

3.— მე, როგორც ვიცი, მაღაროებში 80,000 მომუშავე თითო მარკას იხდის გაფიცვის კასისათვის.

80 ათასი კაცის კავშირს თავისთავად დიდი მორალური ძალა აქვს; მაგრამ ამას მატერიალური ძალაც დიდი აქვს, რადგანაც თვეში 80 ათასი ფრანკი 960 ათას ფრანკს შეადგენს (მნა ათასი მან.) წელიწადში, სარგებელს გარდა.

სარგებელი, ჩვეულებრივით, ყოველთვის ფარავს კავშირის მართვა-გამგეობის ხარჯს.

13.— მაშ როგორცა სჩანს, საქიროა იმ აზრის გავრცელება, რომ რაც შეიძლება მეტი გაფიცვები მოახდინონ მუშებმა?

3.— სრულიადაც არა. რაც უფრო მდიდარია და უზუნდველი გაფიცვის კასა მით უფრო ნაკლებია იქ გაფიცვები. ინგლისში, სადაც კავშირები შედარებით ძლიერია, გაფიცვები იშვიათად ხდება, ვიდრე ბელგიაში.

უიკვები იშვიათად ხდება, ვიდრე ბელგიაში.

მუშათა მოძრაობა და პროფესიონალური კავშირები.

თხილისი.

მოიჯარადრე ჯმუხაძე და მუშები. მოიჯარადრე ჯმუხაძესა და მასთან მომუშავე „მალეარებს“ შორის მოხდა შეთანხმება შემდეგ მუხლებში:

1, ზაფხულობით 8 საათის სამუშაო დღე, ზამთრობით-კი 7 საათის. ზაფხულის სეზონი იწყება 15 მარტიდან და გრძელდება 15 ნოემბრამდე; სამუშაო დღე დილის 7¹/₂ საათიდან საღამოს 5-ამდე, ამაში სადილისათვის 1¹/₂ საათი. ზამთრის სეზონი იწყება 15 ნოემბრიდან და გრძელდება 15 მარტამდე; სამუშაო დღე დილის 8 საათიდან საღამოს 4-მდე, ამაში სადილისათვის 1 საათი. შაბათობით-კი ზამთარ-ზაფხულს მუშაობა თავდება ნაშუადღევს 2 საათზე.

2, ხელფასის მიღება ხდება ორ კვირაში ერთხელ, — შაბათობით, მუშაობის გათაგებისთანავე დაუყოვნებლივ.

3, ხელოსნები ვალდებული არ არიან გადაიხდონ ხოლმე მძიმე ტვირთები, როგორც, მაგალითად, საღებავი მასალები, კიბე და სხ. — ამგვარ სამუშაოსათვის ხაზინი ვალდებულია იყოლიოს „შავი მუშა.“

4, მიღება და დათხოვნა რომელიმე ხელოსნისა ხდება ყველა ხელოსნების გადაწყვეტილებით.

5, ავთოყოფობის დროს ხაზინი ვალდებულია აძლიოს ხელოსანს ნახევარი ხელფასი სამი თვის განმავლობაში და ექი-მოზა და წამლობა ხაზინების ხარჯზე მანამდე, სანამ არ მო-რჩება; მორჩენის შემდეგ ხელოსანი ისევ იწყებს მუშაობას.

6, ყველა ხელოსნების-მიერ არჩეულ კამისიის გადაწყვეტილების თანახმად, ხაზინი ვალდებულია მისცეს ხელოსანს ავანსათ იმდენი ფული, რამდენსაც კამისია განსაზღვრავს.

ყოველ-გვარი უთანხმოებანი მომეტებულ ნაწილად მო-რიგებით წყდება მუშებისა და ხაზინების მიერ ამორჩეულ დელეგატების შემწეობით.

14.— მერე, ეს კავშირები ფულის მხრივ უზრუნველნი არიან?

3.— დიახ, რადგანაც მათი საერთო თანხა უდრის 70 მილიონ ფრანკს (26 მილიონი მანეთი).

მარტო მაღაროში მომუშავეთა თანხა უდრის 9 მილიონ ფრანკს (3 მილ. 330 ათასი მან.). ამას გარდა რამდენიმე გა-ფიცვის კასა არსებობს უცხო ქვეყნებში გაფიცულ მაღარო-ებში მომუშავეთა დასახმარებლათ. სამეტალურგო ქარხნებში მომუშავეთა თანხა 6 მილიონს უდრის და სხვა...

15.— მიუხედავად ამისა, ინგლისში მაინც ხომ ხდება გაფიცვები?

3.— ეს სრულიად ბუნებრივი მოვლენაა; ვიდრე არსე-ბობს მუშათა და კაპიტალისტთა კლასები, ყოველთვის მოხ-დება ერთმანეთთან შეტაკება, მაგრამ ინგლისში მაინც იშვი-ათად ხდება გაფიცვები, და თუ ხან იძულებული არიან მი-მართონ ამ ხერხს, მაშინ კავშირის კასა ყოველთვის მოვალეა დახმარება აღმოუჩინოს გაფიცულებს.

16.— მაშ, შენ სრულიად დარწმუნებული ხარ, რომ კავ-შირები დიდ ძალას წარმოადგენენ?

3.— მე სრულიად დარწმუნებული ვარ ამაში და ბრძნები არიან ისინი, ვისაც ეს არა სწამთ.

7, იმ შემთხვევაში, თუ ხელოსანმა ვერ უზღო ხაზინის აფანათ გამოტანილი ფული, გადაიხდინა დანარჩენი ხელოსნები.

8, თუ მოკვდა ხელოსანი, რომელმაც გაიტანა აფანათი ფული, ხაზინის წინაშე პასუხის მგებელი არავინ არაა. ამას გარდა ხაზინი ვალდებულია ხელოსნის ოჯახს მისცეს 50 მ. გარდაცვალებულ ხელოსნის დასამარხათ.

9, უმუშევრობის დროს ხაზინი აძლევს ოჯახის პატრონს ხელოსანს 5 მ. კვირაში, უოჯახოს — 3 მანეთს, რომელიც მუშაობის განახლების შემდეგ უბრუნდება ხაზინს ხელფასიდან თითო ჯერ 20%-ის დაქვრით.

10, ქალაქს გარეთ მუშაობის დროს, ხაზინი აძლევს ხელოსანს სამგზავრო იქით-აქეთობისას, ბინას, გასათბობსა და გასანათს, და აგრეთვე ხელფასზე — 30% უმატებს.

11, მასალისა და იარაღის დაკარგვაში პასუხის მგებელია ის ხელოსნები ვის განკარგულებაშიც იყო ესენი.

12, ხელოსანი, ან შეგირდი, რომელსაც დაიჭერენ ქურდობაში, მაშინვე დათხოვნილ იქნებიან მუშაობიდან.

13, ჯერ-ჯერობით ბ. ჯმუხაძესან ირიცხება 20 მუდმივი ხელოსანი. რომელიმე ამთავანის დათხოვნის დროს, ხაზინი ვალდებულია მისცეს მას ერთი თვის ჯამაგირი.

14, ეხლანდელ ხელფასებზე უნდა მოგვემატოს 10%.

15, ხაზინი ვალდებულია მისცეს ხელოსნებს გაფიცვის დროს სრულად ხელფასი.

თბილისის წყლი-საყვან მიწების კერძო მექარხნეები და მათი მუშები. ცხადზე უცხადესია, თუ რა მეგობარი უნდა იყოს ხაზინი მუშისა. ჩვენი მტერ-მოყვარე ხაზინები-კი მუდამ იმას გაიძახიან: ჩვენც თქვენი ამხანაგები ვართ, ჩვენც თქვენსავით ღარიბები ვართ, ჩვენც თქვენთან ვმუშაობთ, სა-

ქმეებს ვიღებთ და თქვენ-კი არხინათ ფულები მიგაქვთო. მაშ, რაკი ასეაო, — გაიძახიან ხაზინები — რათ გინდათ, რომ რვა საათის სამუშაო დღეს თხოულობთო. ხომ ხედავთ — არ არის კარგი ცოტა მუშაობა; ეს ორი წელიწადია, რაც შემოვიღეთ რვა საათის სამუშაო დღე, — და დავიღუპვეითო, — თქვენც გაგიქირდით ცხოვრება, რადგანაც ცოტას მუშაობთ და საქმე აღარ არისო. სჯობია მეტი მუშაობა, მეტ ფულს აი-აიღებთ, და მასთან აღარც სარდაფებში ივლით ფულების გასა-ფლანგავათო. საბრალო ხაზინები! ლამის ქკუაზე შესცდენ ამდენ მუშებისთვის ზრუნვით: „რათ გინდათ კავშირი, რათ ესარჩლებით შეგირდებს, ან-და რას აყოლიხართ ზოგიერთ სულელ ქარგლებს (სულელებს ეძახიან იმათ, ვინც ხაზინებს ფეხთ არ უფარდება საკრეტ ცხვარსავით)?!. საქმე ხომ არ გამოგლევიათ, რომ დათხოვნილ ქარგლების, ან შეგირდებისათვის საქმის გამოსაძიებლათ ტყვილა უბრალოდ დროს კარგავთო“. აი, სხვათაშორის, როგორ იქცევიან: ჩვენი მტერ-მოყვარე ხაზინები: ამას წინათ, ერთმა პატარა ხაზინმა ერთი მუშა — სიმონ ტაბუკაძე, ამხანაგათ გაიხადა. ცოტა ხნის შემდეგ, როცა საქმარისათ გამოსწოვა მას სისხ-ლი, გააგლო ქუჩაში. ასევე მოექცა იგივე ხაზინი მეორე და მესამე მუშას, — მხოლოდ იმ განსხვავებით, რომ ეს უკანასკ-ნელები ვალდებულნი იყვნენ. ამ ვაჟბატონმა ერთი მუშა მხო-ლოდ იმიტომ დაითხოვა, — რატომ რვა საათის მაგიერ ათ საათს არ მუშაობო. მეორე ხაზინმა ბ. ქალკოვსკიმ ასეთი რჩევით მიმართა თავის მომუშავეებს: საქმე ცოტა მაქვს, თუ ნარდათ აიღებთ სამუშაოს ხომ კარგი, თუ არა, და ქარხანას ვკე-ტავო; არ გირჩევნიათ ნაჭრობით მუშაობა, მეტს ფულს აი-ღებთ, ვინემ დღიურათო! საბრალო მუშებიც ბრმათ დათანხმ-დენ: ერთ ამხანაგსაც-კი აღარ შეეკითხნენ. კარგი იქნებოდა

გაკვეთილი VIII.

კავშირების სხვა-და-სხვა შეღავათები.

1. — შენის ფიქრით კავშირებს არ უნდა ჰქონდეთ გაფიცვის კასები?

ბ. — პირიქით, პირველ ყოვლისა ამგვარი კასებია საქი-რო, რა თქმა უნდა სადაც ეს შესაძლებელია; ამას გარდა, აუცილებლად საქიროა იქონიონ კასა უმუშევრად დარჩენი-ლებისათვის, სანამ მათ არ დაეხმარება სახელმწიფო.

2. — რა შემთხვევებში უნდა დაეხმარონ უმუშევართ?

ბ. — როდესაც მუშა ვერ შოულობს სამუშაოს, ან ავით არის, ან და თუ დამახინჯდა მუშაობის დროს.

3. — რამდენს უნდა უდრიდეს საწევრო გადასახადი?

ბ. — თუ ყველა მუშა გადაიხდის ყოველთვე 1 მანეთს მა-შინ ამ ფულით შეიძლება დაარსდეს გაფიცვის ფონდიც, და მშვენიერი კასაც უმუშევარ და ავთამყოფ წევრთათვის.

4. — შეგიძლია მოიყვანო მაგალითი?

ბ. — შემიძლია. წარმოვიდგინოთ, რომ 135 ათას მუშა-თაგან, 80 ათასმა მოინდომა შესვლა კავშირში. მათ რომ ყოველთვიურათ იხადონ 2 1/2 ფრანკი (ეს შეადგენს 25 კიკა-ლულს), მაშინ ისინი კასას შემატებენ 200 ათას ფრანკს (80 ათას მანეთამდე) თვეში, ანუ 2 მილ. 400 ათას ფრ. (900 ათას მანეთამდე) წელიწადში.

მათ უნდა დაიწყონ ამ ფულის მოხმარება მეორე წლი-დან, ამ დრომდე კი შეტანილი ფული ბანკში გადიდება სარგებლიანათ 2 1/2 მილ. ფრანკამდე. (925 ათასი მან.).

5. ყველა ეს მშვენიერებაა, მაგრამ, როგორ უნდა და-არწმუნოთ მუშები ამის სარგებლობაში?

ბ. — ა) განცხადებების საშუალებით უნდა ავუწყროთ წესდებანი და ანგარიშები სხვა-და-სხვა კავშირების მოქმედე-ბისა (გაფიცვის კასების, ურთიერთ დამხმარებელ კასების მო-ქმედება უმუშევრათ დარჩენილების, ავთამყოფების და უბე-დურ შემთხვევებით დაზარალებულთა დასახმარებლათ).

ბ) წესდებისა და ანგარიშების გავრცელებით თვით კავ-შირის წევრთა შემწეობით.

გ) შედგენით წრეებისა და კრებებისა, სადაც დაწვრი-ლებით აიხსნება მიზანი კავშირებისა. განსაკუთრებით მუშათა ცოლებს უნდა იზიდავდეს ამგვარი კრებები.

6. — საწევრო გადასახადი დიდი არ არის?

ბ. — საქიროა, რომ მუშები მიეჩევიან მეტის გადახდას; ამით ისინი მოიპოვებენ მეტ სამუშაო ხელფასს და ამასთანავე თავის ფულს მეტ სარგებელს მოაგებიან.

7. — ეგ მშვენიერება იქნებოდა, მაგრამ საკმაოდ გყავთ აგიტატორები და პროპაგანდისტები?

ბ. — დიახ, გყავს. ყველაზე პირველათ გამოდიან მუშათა პარტიისა და პროფესიონალურ კავშირების პროპაგანდისტ-აგიტატორები, შემდეგ ყველა შეგნებული მუშა, ვინც-კი კავშირებში იმყოფება, თითონ ეწევა პროპაგანდა-აგიტაციას, რადგანაც მუშათა გაქირვებაზე ლაპარაკი ისე ადვილია მათ-თვის და ამ ლაპარაკის ნაყოფი ისე ძვირფასია, რომ ყველას შეუძლია წარმოსთქვას ამის შესახებ რამდენიმე სიტყვა. აგრეთვე ეშველებიან მათ სოციალისტურ კოოპერაციების მოღვაწენი და სხვა მუშები.

ასე, თუ არა... დაბოლოს, როცა საქმე დაასრულებინა, ერთი მუშა გააგდო ქუჩაში, იმიტომ რომ 8—9 წლის განმავლობაში თავისი უმანკო სისხლით ასუქა ბ. ჟალკოვსკი! ასეთი „მადლიანი“ ხალხია ხაზინები! ხედავთ, ამხანაგებო, რა მეგობრები გვყალიბათ! რომ თავი გაიმართლონ ხოლმე მტერ-მოყვარე ხაზინებმა, ისევ იმას მღერიან: სულ იმისი ბრალია, რომ გითხოვდითო, ე. ი. აბრალდებენ იმას, თუ თვალები რათ აიხილეთ მუშებმაო!.. ჩვენი სისხლით დამთვრალი ხაზინები ჯერ გვიქადაგებენ: ჩვენ ვწვალდებით და თქვენ არხეინათ ფულები მიგაქვთო. მერე-კი, შემდეგ დიდი ხნის ჯიუტობისა, გვეუბნებიან: ბევრი იმუშავეთ და აღარ დაგიბოვებო!

აი ფიზიონომია (სახე) ჩვენი მტერ-მოყვარე ხაზინებისა! აქედან ნათლათა სჩანს, თუ მუშის როგორი მეგობრებია ხაზინები!.. თავისთავით ცხადია, რომ მუშას გაუწევს ამხანაგობას, ქეშმარიტ მეგობრობას მხოლოდ მუშა, მხოლოდ თავისებურათ გატყავებული ხაზინებისაგან, და არა ის კაცი, რომელიც მიისწრაფვის კერძო საკუთრების მოსაპოვებლათ. მუშას არა აქვს არავითარი კერძო საკუთრება, გარდა თავის სამუშაო ძალისა; ესეც არაა მისი საკუთრება, ვინაიდან მთლათ ხმარდება ეს ძალა ძალღურათ ლუკმა-პურის შოვნას და საერთო საქმიანობის ბრძოლას... მაშ, ხსნა ყოფილა არა ხაზინებთან ერთ კავშირში ყოფნაში, არამედ გაყვლეფილების, მუშების, კავშირში. ჩვენ ჩვენი ძალა უნდა დაუპირდაპიროთ ხაზინების ძალას, ჩვენი—პროლეტარების კავშირები მათ—მძარცველ-ექსპლოატატორთა კავშირებს. აი, მათ უნდა გამოვუცხადოთ ბრძოლა, ბრძოლა სასტიკი და შეურიგებელი... მაშ, გაუმარჯოს ჩვენს ერთობას, ჩვენს კავშირს და ყოველგვარ ჩვენ სისხლის-მსმელებთან თავგამოდებულ ბრძოლას... ოსი-მუშა.

გაკვეთილი IX.

დასკვნა.

1.—მაშ, ასე უბედურათა. სთელი შენს თავს?
3.—არამც თუ მარტო მე ესთელი ჩემს თავს უბედურათ, ყველა დღიური მუშა და მოსამსახურენი.

2.—რათა?

3.—იმიტომ, რომ მე მყვლეფენ.

3.—ვინა გყვლეფს შენ?

3.—ხაზინები და მთავრობა.

4.—როგორ?

3.—ხაზინი ამცირებს სამუშაო ხელფასს და სამუშაო დროს კი აგრძელებს, რითაც ფეხ-ქვეშ სთელავენ ჩემს ადამიანურ ღირსებას.

ბურჟუაზია მე მყვლეფს იმიტომ, რომ მას აქვს ხელში ჩაგდებული სამუშაო იარაღი, მიწა და ყოველგვარი სიმდიდრე. მთავრობა კიდევ იმით მყვლეფს, რომ იგი სცემს კანონებს მდიდართა სასარგებლოდ და ღარიბთა საწინააღმდეგოდ.

5.—განა, ყველა ხაზინები ცუდნი არიან?

3.—არა, მთავრად საქმე მარტო ცალკე პირებზე არ არის დამყარებული, საქმე ცხოვრების საერთო პირობებშია, დღევანდელი ცხოვრების საერთო პირობები-კი მონობაში გამოიხატება.

6.—შენ რა აზრისა ხარ წვირლ ხაზინების შესახებ?

3.—ისინი ხშირად ისეთივე უბედურები არიან, რო-

მოსამსახურეთა კავშირის საბჭოს დადგენილება: ვიღებთ რა მხედველობაში, რომ მარქარ კირაკოზოვმა ურცხვით დაარღვია ბრძოლით მოპოვებული უფლებები, ძალა დაატანა მოსამსახურეს კალათით ღვინო წაეღო მუშტრისათვის, მოსამსახურემ ეს არ შეასრულა და კირაკოზოვმა უმოწყალოთ სცემა, დაითხოვა და ქუჩაში გამოისტუმრა მოსამსახურე, ამისათვის მოსამსახურეთა კავშირის საბჭო ბოიკოტს უცხადებს მარქარ კირაკოზოვს, სანამ ბოდიშს არ მოიხდის კავშირის წინაშე და უკან არ მიიღებს უსამართლოდ დათხოვნილ მოსამსახურეს. საბჭო მოუწოდებს ამხანაგებს და მიმართავს პატივცემულ საზოგადოებას შესწყვიტონ მარქარ კირაკოზოვთან დამოკიდებულება და დაიკონ ბოიკოტი.

თბილისის მოსამსახურეთა კავშირის საბჭო.

თბილისის ლუდის მხარშველ ქარხნების ყველა მუშებმა მიიღეს „ახალი დროების“ მე 112-ში დაბეჭდილი წესდების პროექტი; იმიტომ, ღვინის ამას იქით იგი უკვე მიღებულია „თბილისის ლუდის-მხარშველ ქარხნების მუშათა პროფესიონალურ კავშირის“ წესდებით.

კ ა მ ა ს ი ა.

ფოთის ნაქარ-ქარგალთა და სსვა-და-სხვა სახელოსნოებში მომუშავეთა საზოგადოების წესდება.

1 საზოგადოების მიზანი.

1) საზოგადოების მიზანია თავის წევრთა ქონებრივი და უფლებრივი მდგომარეობის გასაუმჯობესებლათ ბრძოლა და აგრეთვე მათი განკუთვნილ-ზნეობრივი განვითარების ხელის შეწყობა.
2) ნაქარ-ქარგალთა ქონებრივ მდგომარეობის გასაუმჯო-

გორც მუშები, და იძულებული არიან გაპროლეტარდენ კაპიტალის კონცენტრაციის წყალობით.

7.—ეხლა შენ რას იზამ?

3.—მე უნდა შევეუერთდე ჩემს ამხანაგ მუშებს და შევიდე ღარიბთა პარტიაში—ბელგიის სოციალისტურ მუშათა პარტიაში.

8.—რა უნდა მოითხოვონ ბელგიელმა მუშებმა?

3.—მათ უნდა მოითხოვონ არჩევნების საყოველთაო უფლება, რომ ახალმა დემოკრატიულმა პარლამენტმა მუშათა კლასის სასარგებლო კანონები გამოსცეს. მათ უნდა მოითხოვონ უფასო სწავლა პირველ-დაწყებით სკოლებში, ყოველ გვარი პრივილეგიების მოსპობა, საყოველთაო შეიარაღება, მემკვიდრეობის მოსპობა და დემოკრატიული რესპუბლიკის დამყარება.

მათ უნდა იბრძოლონ კაპიტალიზმის დასანგრევათ, და სოციალიზმის დასამყარებლათ.

ერთის სიტყვით, მათ უნდა მოითხოვონ განხორციელება ბელგიელ მუშათა პარტიის პროგრამისა, რომელსაც სურს შრომის განთავისუფლება მონობის უღლისაგან.

მაშ გაუმარჯოს მთელი ქვეყნის მუშათა კავშირს!

პროლეტარი.

ბესებლად საზოგადოება ცდილობს: ა) სამუშაო ქირის გადიდებას; ბ) სამუშაო დროის შემოკლებას.

შენიშვნა: სახელმწიფო მომსახურე ქაღალდებისათვის, ზედმეტ მუშაობისა და აგრეთვე ნაჭრობათა და დღიურათა მუშაობის სრულიად გაუქმებას.

3) ხაზინებთან ბრძოლის გასაადვილებლათ და ორგანიზაციის გასამაგრებლად საზოგადოება ცდილობს, შემოღებულ იქნას სრული თავისუფლება: გაფიცებისა, კავშირებისა, სიტყვისა, კრებისა, წერისა, ხელშეუხებლობა პიროვნებისა და ბინისა.

4) საზოგადოება ფულით დახმარებას უწევს უსაქმოდ დარჩენილებს, გაფიცულებს, ავთმყოფ ამხანაგებს და სხვა.

5) ზემო აღნიშნულ მიზნის მისაღწევათ საზოგადოება ხელმძღვანელობას უწევს გაფიცვას, ხელს უწყობს ორგანიზაციის განვითარებას, როგორც აქ ისე სხვა ქალაქებში. აარსებს ბიბლიოთეკებს, მართავს კრებებს, ლექციებს და სხვა... ადებს კანტორებს ალაგების მოსაძებნათ, ბიუროს იურიდიულ დახმარებისათვის მოსაწყობათ, სცემს მოწოდებებს, ანგარიშებს და სხვა.

II

6) საზოგადოების წევრთა მიიღება ყველა ნოქარ-ქარგა. ლი და შეგირდები არა უმცირეს 17 წლისა განურჩევლათ ეროვნებისა, სქესისა, სარწმუნოებისა და პოლიტიკურ რწმენისა, თუ ის წესდებას ემორჩილება.

შენიშვნა: 1, წევრებათ არ მიიღებიან ხაზინები და ის ნოქარ-ქარგლები, რომელნიც ჯამაგირს გარდა პროცენტებს ღებულობენ. 2, იმათ, ვისაც 17 წელი არ შესრულებიათ, საარჩევნო ხმა არა აქვთ.

7) საზოგადოებაში შესვლისათვის საჭიროა ერთი წევრის თაღდებობა და გამგეობის თანხმობა.

III. საზოგადო საქმეთა წარმოება.

8) საზოგადოების საქმეს განაგებენ: ა) წევრთა ანუ წარმომადგენელთა საზოგადო კრება და ბ) გამგეობა.

ა) საზოგადო კრებები.

9) საზოგადო კრებებს იწვევს გამგეობა. კრება არის ჩვეულებრივი და არაჩვეულებრივი.

10) ჩვეულებრივი საზოგადო კრება ინიშნება წელიწადში სამჯერ მაინც გასული წლის ანგარიშის განსახილველათ და დასაბუთებლათ, მომავალი წლის ხარჯთ-აღრიცხვის შესაღებნათ, გამგეობის წევრთა და მათი კანდიდატების ასაჩეკათ; ეს კრება წყვეტს როგორც გამგეობის, ისე წევრის თვითოვლად დაყენებულ კითხვებს.

11) არაჩვეულებრივი კრების მოწვევა საჭიროების დროს შეუძლია გამგეობის სარევიზიო კომისიას და ფოთში მყოფ წევრების ერთ მეათედ ნაწილს.

შენიშვნა: საზოგადოების მოთხოვნილება არა ჩვეულებრივი კრების მოწვევის შესახებ უნდა დააკმაყოფილოს გამგეობამ ორი კვირის განმავლობაში.

12) საზოგადო კრებას ხსნის გამგეობის თავმჯდომარე, ან მისი ამხანაგი; ამის შემდეგ კრება ირჩევს კრების თავმჯდომარეს და მდივანს იმ პირებთან, რომელნიც კავშირში რომელიმე თანამდებობას არ ასრულებენ.

13) ყველა კითხვები საზოგადო კრებაზე ხმის უბრალო უმეტესობით წყდება. თანამდებობის პირების არჩევა ფარული კენჭის ყრით ხდება.

შენიშვნა: წესდებისა და საწევრო ფულის რაოდენობის შეცვლა შეუძლია კრებაზე დამსწრე წევრთა ორ მესამედს.

14) საზოგადო კრება კანონიერათ ჩაითვლება, თუ მაზე გამოცხადდება ქალაქში მყოფ წევრთა ნახევარზე მეტი.

15) თუ წევრთა კანონიერი რიცხვის დაუსწრებლობის გამო კრება არ შესდგება, ის ისევ ინიშნება არა უადრეს ერთი კვირისა იმავე კითხვების გადასაწყვეტათ; ასეთი კრება კანონიერათ ჩაითვლება რამდენი წევრიც უნდა გამოცხადდეს, რაც მოსაწვევ ბარათებში იქნება აღნიშნული.

ბ) გამგეობა.

16) გამგეობას, რომელიც შეიღი კაცისაგან შესდგება, ირჩევს საზოგადო კრება სრულ-უფლებიან წევრთა რიცხვიდან 4 თვით.

IV. საზოგადოების საშუალებანი.

17) საზოგადოების საშუალებებს შეადგენენ: ა) ერთ-ღროული საწევრო გადასახადი საზოგადოებაში შესვლის დროს 50 კაპ. ბ) ყოველთვიური გადასახადი ჯამაგირის ერთი პროცენტით და გ) შემოწირულებანი და კერძო შემოსავალი.

შენიშვნა: ჩვიდმეტ წელზე უფრო ახალგაზდანი საწევრო ფულის ნახევარს იხდიან.

18) მთელი შემოსავლის სსმი მეოთხედი ირიცხება გაფიცვის კაპიტალში და მეოთხედი (25 პროცენტი)—ჩვეულებრივ საჭიროებისთვის —მოდრავი კაპიტალი.

19) გაფიცვის კაპიტალის დახარჯვა გაფიცვის საბჭოს საქმეა და გაფიცვის დროს ხდება.

20) მოძრავ კაპიტალის დანიშნულებაა ხაზინებთან ბრძოლაში დახარალებულ წევრთა და მათ ოჯახის დახმარების გაწევა.

21) საწევრო ფული საზოგადოთ უკან არავის უბრუნდება.

V. საზოგადოების საქმეთა რევიზია.

22) საზოგადოების თანხების, დოკუმენტების, წიგნების და ხარჯთ-აღრიცხვის გადასახილველათ საზოგადო კრება ირჩევს სარევიზიო კომისიას სსმი წევრისაგან და აგრეთვე მათ კანდიდატებს 4 თვით, სრულ-უფლებიან წევრების რიცხვიდან. გამგეობის წევრი სარევიზიო კომისიის წევრთა არ ირჩევა. სარევიზიო კომისიის წევრები თავის რევიზიის შესახებ შენიშვნებს აკეთებენ განხილულ წიგნებში და მერმე თავის მოხსენებას უდგენენ მახლობელ საზოგადო კრებას.

23) სარევიზიო კომისიას ნება აქვს რევიზია მოახდინოს საზოგადო კრების დავალებით, კავშირის ოცდა ათი წევრის წერილობითი მოთხოვნით და აგრეთვე თავის შეხედულებით, თუ ამას საჭიროება მოითხოვს.

რ უ ს მ ი.

ჩვენ მივიღეთ შემდეგი მოწოდება:

ტფილისის ბეჭდვითი საქმის მუშათა კავშირის მართველობას.

ძვირფასო ამხანაგებო!

თქვენ უკვე იცით მოწოდებიდან საორგანიზაციო ბიუროს არსებობაზე, რომელმაც უნდა მოიწვიოს საერთო რუსეთის კონფერენცია ბეჭდვითი საქმის მუშათა კავშირებისა*), თქვენ აგრეთვე იცით ამ ბიუროს მიზნებზე და საშუალებებზე. იმისათვის, რომ ამ ბიურომ ხეირიანად შეასრულოს ის საქმე, რომელიც მან თავს იღვა, აუცილებლად საჭიროა თქვენი დახმარება.

*) ბეჭდვითი საქმის მუშებთან იკულისხმებიან მომუშავეები სტამბებში, ლიტოგრაფიებში, სლოვოლიტნიებში, საკაზმაფებში, ცინოგრაფიებში და სხვა ამგვარ წარმოებებში.

საორგანიზაციო ბიურომ რომ სავსებით შეიმუშაოს კონფერენციის დღის წეს-რიგი, მისი შემადგენლობა; რომ მოამზადოს მოხსენებები ყველა კითხვებზე, რომლებიც შეტანილი იქნებიან დღის წეს-რიგში, საჭიროა ბიუროსათვის პროცესუალური კავშირების მდგომარეობის და ვითარების ცოდნა, საჭიროა თქვენი კავშირის არსებობის პირობების ცოდნა, საჭიროა ბიურომ იცოდეს—რას აკეთებთ თქვენ, რა არის უკვე გაკეთებული, რას აპირებთ გააკეთოთ ამ ახლო მომავალში, როგორ წყდება ესა თუ ის კითხვები. ყველა ამის ცოდნა ბიუროს მოქმედებისათვის აუცილებლად საჭიროა.

აუცილებლად საჭიროა ბიუროს მთელი რუსეთიდან მოსული დაწვრილებითი ცნობები ბექდვითი საქმის მუშათა კავშირების მდგომარეობაზე თითოეულ ქალაქში.

ამნაირათ, საორგანიზაციო ბიურო კონფერენციის მოწვევამდე გადიქცევა მთელი რუსეთის ცენტრათ.

ამ წერილში საორგანიზაციო ბიურო გისვამ თქვენ მთელ რიგს კითხვებისას. თქვენს პასუხებზე დამოკიდებული საორგ. ბიუროს შემდეგი მოქმედება. იმ კითხვების პასუხი, რომლებზედაც ახლავს შეგიძლიათ გვიპასუხოთ, გვაცნობეთ დაუყოვნებლივ; დანარჩენ კითხვებზე გვიპასუხეთ ახლო მომავალში, ყოველ შემთხვევაში—კი არა უგვიანეს კვირა ან კვირა-ნახევრისა. რაც უფრო სრულად და ჩქარა გვიპასუხებთ, მით უფრო მალე მოწვეულ იქმნება კონფერენცია.

კითხვები შემდეგია:

1. რამდენი მუშა ირიცხება თქვენს ქალაქში ბექდვითი საქმის წარმოებაში.

2. როდის დაარსდა თქვენი კავშირში და ნება დართული იგი თუ არა.

3. რამდენი წევრია ჩაწერილი კარშირი და რამდენი იხდის მუდმივ საწევრო გადასახადს.

4. რამდენი წევრისაგან შესდგება მართველობა; რამდენია თანამდებობის პირი და მათი ჯამაგირი.

5. არიან თუ არა წარმომადგენლები (არჩეულები) ცალკე დარგებში, არსებობს თუ არა წარმომადგენელთა ორგანიზაცია, ხდება თუ არა მათი კრებები.

6. ხდება თუ არა კრებები ფაბრიკებში.

7. ხდება თუ არა საზოგადო კრებები.

8. რამდენია ნაღდი ფული თქვენი კავშირის კასაში, აგრეთვე თვიური შემოსავალი და გასავალი.

9. რამდენია შესავალი და საწევრო გადასახადები.

10. ბექდვითი საქმის ყველა პროფესიები არიან შეერთებული თქვენს კავშირში, თუ ცალ-ცალკე არსებობენ ასოთ ამწყობების, წიგნების დამკაზმავების, ლიტოგრაფებისა და სხვა კავშირები.

11. თუ არსებობენ ცალკე პროფესიების ორგანიზაციები, როგორია მათი ურთიერთ შორის დამოკიდებულება.

12. კავშირში არსებობს, თუ არა სექციებთ დაყოფა და როგორია ამ სექციების კასების დამოკიდებულება.

13. დანაწილებულია, თუ არა კასა რომელიმე სპეციალურ ფონდებთ, მაგალითად: გაფიცვის, უსაქმოდ დარჩენილთა და სხვა ფონდები.

14. რამდენი გყავთ უსაქმოდ დარჩენილები და როგორ იყოფიან იგინი ხელობით.

15. არსებობს თუ არა თქვენში უსაქმოდ დარჩენილთა ორგანიზაცია, თუ არსებობს, კავშირთან-თუ უსაქმოდ დარჩენილ საბჭოსთან.

16. არსებობს თუ არა უსაქმოდ დარჩენილთათვის რაიმე დახმარება და როგორ არის იგი მოწყობილი.

17. იკრიბება თუ არა ფული უმუშევრათ დარჩენილთათვის ცალკე დაწესებულებებში.

18. აქვს თუ არა გავლენა ბექდვითი საქმის მუშათა კავშირის მუშების ადგილზე დაყენებაში და რა ნაირათ.

19. გაქვთ თუ არა თქვენ შეთანხმება სხვა ახლო მყოფ კავშირებთან ამხანაგებისთვის სამგზავრო დასახმარებლათ, თუ ამნაირ დახმარებას შემთხვევითი ხასიათი აქვს.

20. გქონდათ თუ არა თქვენ ამ უკანასკნელ 6 თვის განმავლობაში გაფიცვები, გვაცნობეთ მათი სიდიდე (საზოგადო თუ კერძო), ხანგრძლივობა, გამარჯვება და დამარცხება.

21. როგორ წარმოებდა გაფიცვები?—კავშირის დახმარებით თუ ცალკე.

22. რამდენი დახარჯა კავშირმა ამ გაფიცვებზე.

23. გქონდათ თუ არა თქვენ ლოკალტები, როგორ გათავდა იგინი.

24. დაგეხმარათ თუ არა გაფიცვებისა და ლოკალტების დროს სხვა ქალაქები, რამდენი დახმარება გაგიწიეს და რომელმა კავშირებმა.

25. არსებობს თუ არა თქვენს ქალაქში ბექდვითი საქმის მუშათა კავშირის რაიმე ურთიერთ შორის დამხმარებელი კასები (საზოგადო ან ცალკე სტამბებში), თუ არსებობს—გამოგვიზავნეთ მათი წესდებები, თან ავგიწერეთ მაგ კასების მოქმედების ხასიათი.

26. რა დამოკიდებულება არსებობს თქვენს კავშირსა და კასებს შორის: შესაძლებელია თუ არა მათთან შეთანხმება, ან შეერთება; ცდილობს თუ არა თქვენი კავშირი რაიმე ნაბიჯი გადადგას ამ მხრივ.

27. რა შეძლება აქვთ ამ საზოგადოებათა კასებს და ვისაგან შედგებიან მათი წევრები; არიან თუ არა მებატრონეები, რა პროცენტს შეადგენენ იგინი მუშებთან შედარებით.

28. არიან თუ არა თქვენი კავშირის წევრები საურთიერთო დამხმარებელ კასაში.

29. გაქვთ თუ არა რაიმე ჟურნალი, ან უშვებთ ფურცლებს, თუ არც ერთი გაქვთ და არც მეორე,—როგორ იძლევიან ანგარიშებს.

30. რაც თქვენი კავშირი არსებობს, იყვენ თუ არა თქვენი კავშირის წევრები დატყვევებულნი ან გაგზავნილები, თან გვაცნობეთ რაოდენობა.

31. აწესებთ თუ არა თქვენ ტორფს.

32. სცნობენ თუ არა მებატრონეები თქვენს კავშირს.

33. გაქვთ, ან გქონდათ თქვენ მომრიგებელი კამერა.

34. არსებობს თუ არა კვირაობით დასვენება.

ველით ჩქარა პასუხს.

ამხანაგური საღამოთ საორგანიზაციო ბიურო ბექდვითი საქმისა რუსეთის მუშათა კავშირების საერთო კონფერენციის მოსაწვევათ.

მთავრობა კავშირების დასანგრევათ ემზადება. რევოლიუცია ხომ „მოსპო“ ჩვენმა მთავრობამ და ეხლა, თუ მუშათა კავშირებიც მოსპო, რუსეთის ბედს ძალიან არ დაყვეს! სწორეთ მაშინ ჩამოვარდება მთელ რუსეთში „მშვიდობა და კაცთა შორის სათნოება“. აღარც მთავრობის შეწყუბება და აღარც ალა-ხაზინების. ყველაფერი ისე, ჩვენებურათ—ძველებურათ იქნება. ამას კი რაღა ჯობია! ამისთანა კეთილი გან-

ზრახვანი ღმერთმა ნუ მოუშალოს ჩვენს მთავრობას. ან კი ვინ გაუმტყუნებს მთავრობას, თუ მუშათა პროფესიონალური კავშირები მას ძილს უფროსობს. ამ კავშირებში ხომ „კრამოლნიკები“ არიან? ის ხომ „კრამოლნიკური“ დაწესებულებაა? მერე ასეთ კრიტიკულ დროს, როცა დუმის არჩევნები კარზე გვადგია. ამ მოსაზრებებით მთავრობამ მიყო კავშირების განადგურებას ხელი. ადვისის გრადონაჩაღნიკმა აკრძალა კავშირების კრება. მოსკოვში გაჩხრიკეს კავშირის შენობა და დაიჭირეს მდივანი. ხურავენ კავშირების ორგანოებს, იკრძალებს და სხვა. ასეთი ამბები პროვინციებშიაც ხდება. ჯერ ეს და შემდეგ უფრო მეტ სიმხნევას გამოიჩენს მთავრობა კავშირების წინააღმდეგ ბძოლაში.

პეტერბურგის ნოქართა კავშირის პროექტი. პეტერბურგის ნოქართა კავშირის ამ დღეებში წერილობით მიუშარტავს თავის წევრებისათვის, — გამოსთქვან თავიანთი აზრი პროექტის შესახებ. ამ პროექტში განსაზღვრულია სხვა-და-სხვა საეპრო დაწესებულებებში სამუშაო დრო. გარდა სანოვაციით საეპროებისა, ყველა საეპროებში სამუშაო დღე ათ საათს უნდა გრძელდებოდეს (მინისტრების მიერ დამტკიცებულ ახალი წესით-კი 12 საათს). სადილობის დროს ყველა საეპროები სრულიად უნდა დაიკეტოს. კვირა-უქმე და თორმეტ საუფლო დღეებში ვაქრობა-მრეწველობა სრულიად უნდა შეწყდეს. აიკრძალოს კვირა-უქმე დღეებში მაგარ სასმელების გაყიდვა.

პროექტის მრავალ მუხლებში განსაზღვრულია ხაზინების უფლებები. მათ სასტაკათ ეკრძალებათ, — ჩაერიონ მოსამსახურეთა კერძო ცხოვრებაში. ნოქრებს უფლება ეძლევათ არ აასრულონ ხაზინების დავალება, უკეთუ ის სინდისიერ ვაქრობას ეწინააღმდეგება. ნება ეძლევათ აგრეთვე არ აასრულონ ისეთი სამუშაო, რომელიც ვაქრობას არ შეეხება, — მაგალითად, შინ სამსახური.

პროექტში განხილულია აგრეთვე ბინისა და სასმელ-საქმელის საკითხი. ვაქრებს ეკრძალება ჯამაგირიდან დაუქიროს ფული ნოქარს, (ჯარიმა, შეწირულება და სხვა).

უკეთუ ხაზინი უმიზნოთ დაითხოვს ნოქარს სამი თვის ჯამაგირი უნდა მისცეს. ნოქარის დათხოვა თვით ნოქრების საქმეა. ავთმყოფობის დროს ნოქარს უნდა მიეცეს სამი თვის ჯამაგირი ადგილის შენახვით. ყოველ წლობით 2—4 კვირა დასვენება და სხვა.

პეტერბურგის ნოქართა კავშირი და სახელმწიფო დუმა. ამ დღეებში პეტერბურგის ნოქართა კავშირმა გამოუშვა ფურცელი, სადაც ის ამბობს, რომ აუცილებლათ საჭიროა ნოქრებმა ენერგიული მონაწილეობა მიიღონ დუმის არჩევნებში.

არ ჩათვლება ნოქართა ინტერესების დამცველათ ის, ვინც მედგრათ არ დაიცავს დუმაში პროლეტარიატისა და მთელი რუსეთის ხალხის მოთხოვნილებებს, როგორც, მაგალითად, სრულ თავისუფლებას კრებისა, სიტყვისა, ბექდვისა, კავშირებისა, გაფიცებისა და სხვა. უკეთუ არ განხორციელდა ყველა ეს თავისუფლება, ყოვლად შეუძლებელია შრომის კაპიტალთან ბრძოლის განვითარება და საზოგადოთ საწარმოო ძალთა განვითარება რუსეთში. დაუყოვნებლივ დაწესებულ იქნას 8 საათის სამუშაო დღე (საეპრო-სამრეწველო დაწესებულებებში 10 საათის, — ორისა ათის დასვენებით). კვირა-უქმე დღეებში-კი მთელი დღით დასვენება.

შრომის ყოველი მხრით კანონით დაცვა, — რადგან მხოლოდ შრომის კანონით დაცვას შეუძლია უზრუნველყოს მუშის ჯანმთელობა, მხოლოდ მას შეუძლია გაამაგროს ის უფლებები, რომლებსაც მუშები მოიპოვებენ კაპიტალთან ბრძოლაში.

სრულ უფლებებიანი წარმომადგენლობა, არჩეული საყოველთაო, თანასწორი, პირდაპირი და ფარული კენჭის ყრით.

ნოქართა დელეგატების კომისიის კრება. 16 ნოემბერს მოხდა კრება პეტერბურგის ნოქართა დელეგატების კომისიისა. როგორც მოხსენებიდან გამოიკვია, პეტერბურგის ნოქრები საზოგადოთ ენერგიულათ ეკიდებიან საქმეს. ნოვო-ალექსანდროვის და აპრაქსინის მაზრებში არსდება გაფიცების ფონდი. მოხსენების შემდეგ გამოიტანეს რეზოლიუცია: „ნოქართა დელეგატების კომისია ნოქართა ყველა ორგანიზაციების ახლომდელ მიზნათა სცნობს—1) ენერგიულ მომზადებას ათი საათის სამუშაო დღის დასამყარებლათ, 2) სანამ ეს სისრულეში მოვიდოდეს, ეცადონ, — აიძულონ ხაზინები და თმობის გზას დაადგენ და 3) ეცადონ გაამაგრონ ყველგან ორცვანიზაციები, რომ ისინი პირდაპირ ემსახურობდნენ ნოქართა პროფესიონალურ მიზანს.

სასტიკათ დამარცხებული ხაზინი. ქალაქ ვილნოში ფაბრიკანტ იანკოვსკის და ბრაუნს ღმერთი გაუწყრათ და მუშები გაეფიცნ. გაფიცვის მიზეზი აქაც ის იყო, რაც ყველგან: ნაკლები სამუშაო ქირა და გრძელი სამუშაო დღე. მუშებმა მოითხოვეს ქირის მომატება და სამუშაო დროს ცხრა საათით განსაზღვრა.

ხაზინი ამა რის ხაზინი იქნებოდა, რომ თანხმა გამხდარიყო ამ მოთხოვნაზე. გაჯიუტდნ ადები. ეგონან, გავტეხავთ გაფიცვასო, მარა მოსტყუდნ: მუშები სამ თვეს გაფიცული იყვნ და მედგრათ იდგენ თავიანთ მოთხოვნებზე.

ორივე ფაბრიკანტმა გადაწყვიტა: არამც და არამც არაფერი არ დაეთმოთ მუშებისათვის. იანკოვსკი უფრო შორს წავიდა, გამოაცხადა ლოკაუტი და ფაბრიკა დახურა, ბრაუნს თუმცა აზრათ არ ქონდა ამ უკანასკნელ საშუალებისათვის მიმართა, მარა ხათრი ვეღარ გაუტეხა კოლეგას (ამხანაგს) და მანაც გამოაცხადა ლოკაუტი.

მარა, ამან ვერ შეაშინა მუშები; მათ მტკიცეთ გადაწყვეტილი ქონდათ ბოლომდე მიეყვანათ საქმე და მომზადებულიც იყვნ.

გატყდნ ბოლოს ადები და გამართეს მოლაპარაკება მუშებთან. დააკმაყოფილეს მათი მოთხოვნები: შემოიღეს 9 საათის სამუშაო დღე, სამუშაო ქირას მიუმატეს და პირობა მისცეს გაფიცვისათვის არავის დაეითხოვოთ. მარა ეგ არაფერი! საქმე იმაშია, რომ ფაბრიკანტებმა გაფიცვის დროს ქირაც გადიხადეს, — იანკოვსკიმ ნახევარი და ბრაუნმა 75 პროცენტი — სულ სამი ათას რგასი მანეთი. ბრაუნმა უარი სთქვა ფულის გადახდაზე, რადგან ლოკაუტი იანკოვსკის ხათრიზა გამოვაცხადეო და ეს ფულები მთლათ იანკოვსკის გადახდა. ასევე დამარცხდნ გილზების ფაბრიკის ხაზინები — პოპი, გელფმანი და ლიფშიცი. მათაც გაეფიცნ მუშები და დამარცხეს. გაფიცვის დროს სამი ათასი მანეთი გადაიხადეს. აშკარაა, შეგნებული და სოლიდარული გაფიცვა ყველა ხაზინს გასტეხს.

საზღვარ-გარეთ.

საფრანგეთი.

ორი სიეზლი *)

კლასთა წინააღმდეგობის განვითარებამ საფრანგეთში იმ წერტილამდის მიაღწია, რომ მდიდართა ერთმანეთში ბრძოლამ ძალა-უფლებისათვის დაპყარვა მნიშვნელობა და პირველი ადგილი დაიკარა პროლეტარიატის ბრძოლამ ბურჟუაზიის წინააღმდეგ. დღეს უმეტესი პრაქტიკული მნიშვნელობა ეძლევა პროლეტარიატის ძალების გაერთიანებას. პოლიტიკურ და პროფესიონალურ ორგანიზაციების ურთიერთობრივ დამოკიდებულებას, თუ ეს საკითხი საქმით არ გადაწყდა, პროლეტარიატი ყოველთვის იკავლებს ხან ერთსა და ხან მეორე ფეხზე, და, შეიძლება, იქამდისაც მივიდეს, რომ თვითონ თავის-თავს გამოსდოს სარმა.

საფრანგეთის მუშათა პროფესიონალური კავშირები, „შრომის საყოველთაო კონფედერაციაში“ შეერთებულნი, წევრთა და ქონების რაოდენობით ვერ შეედრება გერმანულ და უფრო მეტათ ინგლისურ კავშირებს. სამაგიეროდ მათ უფრო რევოლუციონური სული უდგიათ, ვინემ გერმანულ და ინგლისურ კავშირებს. მათი წინამძღოლები სოციალურ რევოლუციას პირველ ადგილს უთმობენ. ამ იდეოლოგიის ნაკლს შეადგენს არა ოპორტიუნიზმი, არამედ გადამეტება ეგრეთ წოდებულ „პირდაპირ მოქმედების“ მნიშვნელობისა, რომელიც ძალიან ამცირებს და, შეიძლება ვთქვათ, სულაც უარ-ჰყოფს დღევანდელ პოლიტიკურ დაწესებულებათა მნიშვნელობას პროლეტარიატისათვის, ესე იგი, უარ-ჰყოფს პარლამენტარულ ბრძოლას.

„პირდაპირი მოქმედების“ პრინციპი მითია კარგი, რომ ყოველთვის აგონებს პროლეტარიატს, რომ მისი განთავისუფლება შეუძლიან მხოლოდ თვითონ მას და არა ამა თუ იმ წარმომადგენელს; ის უთითებს კიდევ იმაზე, რომ პროლეტარიატის განთავისუფლებისათვის საჭიროა კაპიტალის ექსპროპრიაცია და, მაშასადამე, დღევანდელ პოლიტიკურ დაწესებულებებს, რომელნიც კაპიტალის მიერ შექმნილნი არიან, არ შეუძლიათ გადაიქცენ ორგანოდ ამ ექსპროპრიაციისა. „პირდაპირი მოქმედების“ იგივე პრინციპი ნათლათ უჩვენებს მუშებს, რომ დღევანდელი პოლიტიკური დაწესებულებები, როგორც წარმოშობილნი კაპიტალისტურ წესწყობილების ნიადაგზე, შექმნილნი მისი მიზნების მისაღწევად, საუკეთესო იარაღია და ყოველთვის კარგს სამსახურს უწევს ბურჟუაზიას, და ამიტომ საჭიროა ხელიდან მისი გამოგლეჯა. ამ ფაქტის დაფიქრება და „პირდაპირი მოქმედების“ მნიშვნელობის გადა-მეტება ხელს უშლის სინდიკატებს შესაფერად დაფასონ სოციალისტური პარტიების პოლიტიკური მოქმედების მნიშვნელობა. მეორე მხრივ, სოციალისტების მიერ პარლამენტარიზმის მნიშვნელობის გაზვიადება იწვევს მათში „პირდაპირი მოქმედების“ ათვალისწინებას. ასეთი ერთმანეთის გაუგებრობა ხელს უშლის სინდიკალისტებს და სოციალისტებს ერთად იმოქმედონ საერთო მტრის წინააღმდეგ.

ერთმანეთის გაუგებრობა და შუღლი თანდათან ადგილს უთმობს ორივე მხრის ერთმანეთ შორის კეთილ-განწყობილებას. ამაში გვარწმუნებს ჩვენ კამათი და გადაწყვეტილებანი უკანასკნელად საფრანგეთში მომხდარ ორი სიეზლისა. საფრანგეთის სინდიკალისტებისა (ამიენში) და სოციალისტური პარტიისა (ლიმოუში).

ერთად მოღვაწეობა-მოქმედების დრო ჯერ კიდევ შორს არის, მაგრამ ძველმა ერთმანეთისადმი სიძულვილმა ადგილი დაუთმო კეთილ-განწყობილებას.

ამიენში თითქმის ერთხმად (824 ხმით, წინააღმდეგ 3-სა) მიიღეს შემდეგი რეზოლიუცია:

„ამიენის სინდიკალთა სიეზლი აღიარებს კონფედერაციის წესდების § 2-ს, რომელიც ამბობს: „კონფედერაცია აერთებს, გარეშე ყოველგვარ პარტიისა, ყველა მუშებს, რომელთაც-კი შეიგნეს ბრძოლის აუცილებლობა დაქირავებული შრომის მოსასპობათ“. სიეზლი ამ სიტყვებით აღიარებს აუცილებლობას კლასთა ბრძოლისა, რომელიც ეკონომიურ ნიადაგზე აერთებს ყველა მუშებს, წინააღმდეგ კაპიტალისტების მიერ მუშების ექსპლოატაციისა, მატერიალურ და მორალურ შევიწროებისა. ამ სიტყვებს სიეზლმა თავის მხრივ შემდეგი პუნქტები მიუმატა: „სინდიკალიზმი ცდილობს ყოველდღიურ ბრძოლაში გადააკეთოს მუშები და გააუმჯობესოს მათი მატერიალური მდგომარეობა სამუშაო დროს შემოკლებით, სამუშაო ქირის მომატებით და სხვა. მაგრამ, ეს მოქმედება არის მხოლოდ ერთი მხარე სინდიკალიზმისა. იგი მიიღებს მუშათა კლასის საბოლოო განთავისუფლებისაკენ, რომელიც შესაძლებელია მხოლოდ კაპიტალის ექსპროპრიაციით. სიეზლი აღიარებს ბრძოლის იარაღად საერთო გაფიცვას და დარწმუნებულია, რომ სინდიკატი, რომელიც დღეს მხოლოდ თავის დაცვის კავშირია, მომავალში გადაიქცევა წარმოებისა და განაწილების კავშირად და სოციალისტური გარდაქმნის საფუძვლად შეიქნება. სიეზლი აღიარებს, რომ ორგვარი მისი მოქმედება—აწმყისა და მომავლისათვის—გამომდინარეობს დაქირავებულ შრომიდან, რომელიც მძიმეთ აწვეს მუშათა კლასს და მოვალეთა ხდის ყველა მუშას, როგორც უნდა იყოს მისი პოლიტიკური და ფილოსოფიური შეხედულება,—მიემხროს მისთვის უსაქიროეს ორგანიზაციას, როგორიცაა სინდიკალისტების ორგანიზაცია. სიეზლი აღიარებს სრულ თავისუფლებას სინდიკალისტებისათვის—მონაწილეობა მიიღონ სინდიკალის გარეშე ყოველნაირ ბრძოლაში, რომელიც-კი შეეფერება მათ ფილოსოფიურ და პოლიტიკურ შეხედულებას, მხოლოდ იმ პირობით, რომ მათ სინდიკატებში არ უნდა შეიტანონ ის შეხედულება, რის გამომხატველნი და წარმომადგენელნი ისინი არიან სინდიკატების გარეშე. სიეზლი აღიარებს, რომ ბრძოლის წარმატებისათვის საჭიროა ბრძოლა ეკონომიური, პირდაპირი ხაზების წინააღმდეგ. სინდიკატებს, როგორც კონფედერაციის ორგანიზაციაში შემოერთებულთ, არავითარი საქმე არა აქვთ პარტიებთან და სექტებთან, რომელნიც დგანან მათ გარეშე და მათ გვერდით, მათ შეუძლიათ თავისუფლად იბრძოლონ სოციალური გარდაქმნისათვის“. როგორც ჩანს ამ რეზოლუციიდან, სინდიკატები აღიარებენ მუშათა საბოლოო განთავისუფლებისა და წარმოების პლანეტარულ მოწყობისათვის პირველად, კლასიურ ბრძოლას, მეორედ, კაპიტალის ექსპროპრიაციას; მაგრამ უარყოფენ—იქონიონ რაიმე საქმე სოციალისტურ პარტიასთან და თავის მოქმედებას საზღვრავენ პირდაპირი ეკონომიური ბრძოლით. ამავე დროს იგი თავისუფლებას ანიჭებს თავის წევრებს—მიიღონ მონაწილეობა სოციალისტურ პარტიაში; უკანასკნელის-კი ე. ი. სოციალისტურ პარტიის უფლებად აღიარებს—გარდაქმნას თანახმად თავის რწმენისა დღევანდელი წესწყობილება. სოციალისტურ პარტიისათვის, რასაკვირველია, ასეთი „კეთილმსურველი ნეიტრალიტეტი“ არ არის საკმარისი, მას სურს ერთად მოქმედება

*) „Вѣстникъ жизни“, № 13.

ბა და არა განცალკევებულათ. მაგრამ, რადგანაც ერთმანეთ შორის გაუგებრობა სუფევს, ერთათ მოქმედებაც შეუძლებელია. ლიბოკში თვით სოციალისტებიც ვერ შეთანხმდნენ ერთ ფორმულაზე, რომელშიაც გამოხატული უნდა ყოფილიყო სასურველი დამოკიდებულება სინდიკალისტებისადმი. ერთნი ამტკიცებდნენ, რომ სინდიკალისტებს უნდათ მხოლოდ დღევანდელ ეკონომიურ პირობებში გააუმჯობესონ მუშათა მდგომარეობა, და არა სამუდამოთ გაანთავისუფლონ იგი, თუმცა ზემოთ მოყვანილი სინდიკალისტების რეზოლიუცია საკმარისათ არღვევს ამ აზრს. გელმა წამოაყენა შემდეგი რეზოლიუცია: „ვიღებთ რა მხედველობაში, რომ ერთი და იგივე კლასი, ერთი და იგივე პროლეტარიატი ერთდება და მოქმედობს სინდიკატებით—პროფესიონალურ სფერაში, სოციალისტურ პარტიით—პოლიტიკურ სფერაში, და რადგანაც ორივე ეს სხვა-და-სხვანაირი ორგანიზაციაა, რომელნიც კიდევაც უნდა დარჩენ სხვა-და-სხვა ორგანიზაციებთან თავის მიზნითა და საშუალებით, არ შეუძლიათ უარყონ ერთმანეთი, ან იმოქმედონ ერთმანეთის წინააღმდეგ. მოუწოდებთ კონფედერაციას, — შეუთანხმდეს პარტიის საბჭოს; ამავე დროს საერთო ორგანოთ შეიძლება მიღებულ იქნას მუდმივი, ან სპეციალური დელეგაცია“. ამ ფორმულას ხმა მისცა 130 კაცმა. ჟორესის ფორმულა, რომელიც ალიარებს საერთო გაფიცვას, უჩვენებდა, რომ მუშათა საბოლოო განთავისუფლებისათვის საჭიროა სინდიკალური და პოლიტიკური მოძრაობა, რომ მათ ერთნაირი უფლება აქვთ და მიზანიც ერთი და იგივეა, და ურჩევდა, მოესპოთ ყოველივე უთანხმოება ერთმანეთში, რომ უფრო იოლათ და უეჭველათ მომხდარიყო თავისუფალი შეერთება სინდიკალისტებთან, — მიიღო 148 ხმა. ამ ორი ფორმულის შესთანხმებლათ იყო დანიშნული კომისია, რომელმაც თავის მიზანს ვერ მიაღწია, ვერ შეაერთა შეუერთებელი. ამავე კითხვას, სინდიკალურ მოძრაობასთან დამოკიდებულებას, არა ნაკლები ყურადღება მიაქცია ლიბოკის სივხდმა. პარტიის დამოკიდებულება კლემანსოს ახალ სამინისტროსთან წინათვე ცხადი იყო. ამ რადიკალურ-სოციალისტურ სამინისტროსთან პარტიას ისეთივე დამოკიდებულება ექნება, როგორიც საერთოთ ყველა ბურჟუაზიულ სამინისტროსთან, თუმცა მინისტრთა რიცხვში ორი „დამოუკიდებელი სოციალისტია“. მათ მოქმედებაზე პარტია, რასაკვირველია, პასუხს არ აგებს და არც სცნობს მათ სოციალისტებათ. პარტია ეცდება „სოციალურ რეფორმებს“ დაუპირდაპიროს თავისი სოციალისტური პროექტები. პარტია მხოლოდ მისთანა რეფორმებს დაუჭერს მხარს, რომელნიც მუშათა მდგომარეობას მართლა გააუმჯობესებენ. ამავე დროს პარტია ეცდება, რომ „სოციალური რეფორმატორები“ აიძულოს წარმოსთქვან ყოველივე თავიანთი გულის-ნადები. ანტი-მილიტარისტის გერვის წინადადებას—ჯარის საერთო გაფიცვისა დაჯანყების შესახებ, მომხრენი არ გამოუჩნდნენ. გელი ცდილობდა აეხსნა ანტი-მილიტარისტებისათვის, რომ დღევანდელი ომი აუცილებელი შედეგია დღევანდელი კაპიტალისტური წარმოებისა და, რომ, პირველის მოსპობა შეიძლება მხოლოდ მაშინ, როცა მოისპობა ყოველივე ნაშთი კაპიტალისტური წესწყობილებისა. მაგრამ, გელის შეხედულება სივხდს, ცოტა არ იყოს, ფანტასტიურათ მოეჩვენა, ვალიანის წინადადების თანახმად გადაწყდა მთელი ქვეყნის სოციალისტურ პარტიების შემწეობითა და დახმარებით აიცილონ თავიდან ომი. ომის თავიდან ასაშორებელ იარაღებისა და საშუალებების გამოძებნას შეუდგება შემოდგომაზე

საერთაშორისო სოციალისტური კონგრესი. სოციალისტურ პარტიების გავლენის უმნიშვნელობა თავიანთ ქვეყნის საგარეო პოლიტიკაზე გელის „ფატალიზმს“ ამართლებს.

რა არის უმუშევრობა?

უმუშევრობა ჩვეულებრივი მოვლენაა კაპიტალისტურ წარმოების დროს. მაგრამ, ის ხან კლებულობს, ხან საოცრათ მატულობს იმის და მიხედვით, თუ როგორი მდგომარეობაა ბაზარზე და წარმოებაში. დაქირავებული მუშის დამოკიდებულება ბაზარზე ისეთივეა, როგორიც ყველა სხვა გასასყიდ საქონლისა; ისიც იმავე კანონებს ემორჩილება, როგორსაც სხვა საქონელი. აქედან ცხადია, თუ ბაზარზე მუშა ხელს მეტს თხოვლობენ, ეს იმას ნიშნავს, რომ წარმოება იზრდება, მატულობს, ფაბრიკა-ზავოდებში აუარებელი ზაქაზები მიდის, რომელსაც ჩქარი დამზადება უნდა, ამის ამსრულებლათ-კი მუშა საჭირო, — მაშინ უმუშევართა რიცხვი კლებულობს. თუ წარმოება ეცემა — კლებულობს, უკვე დამზადებულ საქონლებით ავსებულია ფაბრიკა-ზავოდების საწყობები და ახალი ზაქაზები თითქმის სრულიად არ შემოუღივთ, — მაშინ, ერთის მხრივ, შეჩერებულ ფაბრიკა-ზავოდებიდან აუარებელი მუშა აწყდება ბაზარს; მეორე მხრივ, ბაზარზე მუშა ხელს არავინ არ თხოვლობს. — მაშინ უმუშევრობა უმწვერვალეს წერტილს აღწევს. ამ უკანასკნელ მდგომარეობას წარმოებისა „ეკონომიური კრიზისი“ ეწოდება.

ჩვენში, რუსეთში, დღეს არა მარტა ეკონომიური, არამედ დიდი და ღრმა პოლიტიკური კრიზისიცაა. ჩვენში დღეს ისეთი დიდი რევოლიუციაა, რომელსაც თავის უმნიშვნელობით საფრანგეთის დიდი რევოლიუცია თუ შეედრება. ჩვენმა რევოლიუციამ ღრმა ცვლილება უნდა შეიტანოს ჩვენს ცხოვრებაში და გააფოს გზა ახალი ცხოვრებისათვის, შრომის სრულ ბატონობისათვის — სოციალიზმისათვის. აქ იბრძვის ძველი და ახალი, ყველანი, განურჩევლათ მდგომარეობისა. რევოლიუციამ ჩაითრია ბრძოლაში ერთნი, როგორც ახალი წყობილებისათვის მებრძოლნი და მეორენი, როგორც არსებული წყობილების დამცველნი. ამ საყოველთაო ბრძოლამ სრული ანარქია შეიტანა ეკონომიურ ცხოვრებაში. შეჩერდა წარმოება ქალაქში და სოფელში, აუარებელი უმუშევრებით აივსო პირველი და მეორეც. შიმშილობა სოფლათ და ქალაქებში, ათასობით და ათი-ათასობით უმუშევრები დაძაწიან და, სამუშაოს მოვნაში იმედ დაკარგულნი, შიმშილისაგან წელში გაწყვეტილნი, უკიდურეს საშუალებას ხმარობენ — ქურდობენ, ყაჩაღობენ, მკვლელობას ჩადიან და ამნაირათ საველე სასამართლოს მსხვერპლათ ხდებიან, ან რუსეთის ქალაქების გაყინულ ქუჩებში სულს ლევენ.

სოფლებში შიმშილისაგან აღელვებულ გლეხებს მთავრობის „დამსჯელი რაზმები“ საზიზღარის სისასტიკით აწიოკებენ, არბევენ... საუკეთესო — ცოცხალი ელემენტები გარბიან ქალაქებში თავის დასახწევრათ და ამრავლებენ უმუშევართა რიცხვს. უმუშევრობა დღითი დღე იზრდება...

ბოლოს უმუშევრობა ისეთ საგრძნობელ გავლენათ გადაიქცა, რომ მიიქცია ყურადღება სულ სხვა-და-სხვა მხრიდან. შეუძლებელი იყო, რომ ამ გავლენისათვის არ მიექცია ყურადღება იმ ორგანიზაციებს, რომლებიც არიან დაქირავებულ მუშათა, პროლეტარიატის, ინტერესების გამომხატველნი — მუშათა პარტიის და პროფესიონალურ კავშირების. ამათ შეეცადნენ უმუშე-

ვერების ორგანიზაციულათ შეკავშირებას და რამდენსავე ადგილას, მაგ. პეტერბურგში, მოსკოვში და სხვ. უმუშევართა ყველაზე აყენებენ ერთგვარ მოთხოვნას—„საზოგადო მუშაობას“

რა არის საზოგადო მუშაობა? შეუძლია მას მოსპოს უმუშევრობა?

კაპიტალისტურ საზოგადოებაში მუშა ცხოვრობს სამუშაო ძალის გაყიდვით; ის ექირავება კაპიტალისტს. ამგვარათ ლა არ გაყიდა, არ იმუშავა, ისეთ მას ცხოვრება არ შეუძლია, უმუშევრები თავის სამუშაო ძალას ვერ ჰყიდიან, ამის მუშევრების სახსარი ეკარგებათ. ან მუშაობა, ან სიკვდილი... ისინი ზოგადობისადმი და უმუშევრები პასუხსაც საზოგადოებრივ დაწესებულებიდან თხოულობენ. ამ დაწესებულებების-მიერ უმუშევართათვის მოწყობილ მუშაობას ჰქვია „საზოგადო მუშაობა“. რა თქმა უნდა, საზოგადო მუშაობა უმუშევრობას ვერ მოსპობს, ვერც შეასუსტებს, მაგრამ საგრძნობელ დახმარებას მაინც გაუწევს ზოგიერთ უმუშევრებს და ააცდენს მათ სიმშვილთ სიკვდილს.

ამიტომაც, ყველაზე საზოგადო მუშაობის მოწყობას თხოულობდნ ქალაქის თვითმმართველობისაგან. უმუშევრები თხოულობდნ „სამუშაოს—ზურისათვის“. ბევრ ადგილას, ორგანიზაციულათ შეკავშირებულ უმუშევართა ზეგავლენით, ქალაქის თვითმმართველობანი იძულებულნი გახდნენ—მოეწყოთ „საზოგადო მუშაობა“. მაგრამ, ეს გრძელდებოდა მანამდის, სანამ შეეძლოთ უმუშევრებს ქალაქის თვითმმართველობათა წინ დემონსტრაციების მოხდენა. ასე იყო თითქმის ყოველგან, ასე მოხდა აქ, თბილისშიაც.

მეორე მხრივ, უმუშევრობამ მიიქცია მთავრობის ყურადღება; და იმდენათ მეტ ყურადღებას იქცევდა ის, რამდენათაც უფრო მჭიდროთ შეკავშირებული ეწყობოდნ უმუშევრები თავის მოთხოვნების გასატანათ. მთავრობა ყველაზე უფრო „რადიკალურათ“ სწყვეტს ამ ვეებერთელა სოციალურ საკითხს. მას არ მოსწონს უმუშევრები, როგორც უსიამოვნო ელემენტები; მათში ის ხედავს სხვაზე უფრო თავგამოდებულ თავის შეურიგებელ მტერს; იმათი ორგანიზაციულათ შეკავშირება და მათი ზურგის გამამაგრებელი მუშათა პარტია და პროფესიონალური კავშირები მას ძილს უფრთხობს და ამიტომ მთავრობა ასე სჭრის კითხვას: უმუშევრობა არ არის, უმუშევრები არ არსებობენ; არიან ზარმაცები, მაწანწალები, ისინი უნდა გაიგზავნოს თავიანთ სამშობლოშიო. მთავრობა ერთ ქალაქიდან ერეკება უმუშევრებს და აღმინისტრაციული წესით გზავნის... მეორე ადგილას; იმ ადგილებიდან გადასახლებული უმუშევრები ისევ პირველ ქალაქს აწყდებიან... ჰო, მთავრობა „რადიკალურათ“ სწყვეტს საკითხს!.. მაგრამ, როგორც ხედავთ, ის რადიკალური საშუალება უმუშევრობას არ სპობს, უმუშევართა რიცხვს არ აკლდება. პირაქით, უმუშევრებს უმატებს ტანჯვა-წვალებას. მთავრობა დამწვარზე მდულარეს ასხამს.

ი. ბ.—ძე.

„შრომის ბირჟა“ და ქალაქის თვითმმართველობა.

სოციალური მოვლენა—უმუშევრობა, იმ თავიდანვე თანდაჰყვა კაპიტალისტურ წარმოებას. კაპიტალისტურ წარმოებაში დაქირავებული მუშა მუდამ იმ შიმის-ქვეშ ცხოვრობს,

რომ ვაი-თუ სამუშაოდან დაითხოვონ და ხვლიდან ულუკმა-პურით ქუჩებში წაწალი დასჭირდეს. ის არ არის უზრუნველ-ყოფილი მომავალში, რადგან მას არა აქვს შავი-დღისათვის მოგროვილი ქირანახული. უსაქმოთ ღარჩენა მას ყოველ წუთს ელანდება, როგორც გამუდმებული შიმშილ-სიცივე, ასა და ათასს მასავით უმუშევრებთან ერთად ფაბრიკა-ქარხნების კარებთან დილიდან საღამომდე ტყვილა უბრალოთ ტყდა, შემდეგ მათხოვრობა, დამცირება ან შიმშილით სიკვდილი.

უმუშევრობა ერთი უდიდესი წყლულია მუშათა კლასის სხეულისა და, რა-რომ ადგება მუშა კლასიურ შეგნების გზას, ის ცდილობს უმუშევრობის აუტანელი ტკივილები, რამდენათაც შეიძლება, შეამციროს.

მუშებმა დიდი ხნის ჰაპან-წყეტისა და გამოცდილების შემდეგ შეიგნეს, რომ მათ საერთო გაჭირვებას მხოლოდ შეერთებული, ერთმანეთთან შეკავშირებული მოქმედება უშველის. მათი გაჭირვება-დაბეჩავება გამოიხატება არა მარტო იმ მოვლენაში, რომელსაც ჰქვია უმუშევრობა; არა, მას ბევრი გასაჭირი აქვს, ბევრი უბედურება უნდა აიცდინოს თავიდან. ამ საერთო საქმისათვის შეგნებული მუშები უკავშირდებიან ერთმანეთს და იმისდა მიხედვით, თუ რა განსაკუთრებული ხასიათი აქვს მათ შეერთებას—არსებენ პოლიტიკურ პარტიას, ან პროფესიონალურ კავშირებს, ან ერთსაც და მეორესაც... პირველის საბოლოო მიზანია—პროლეტარიატის დიქტატურა, კაპიტალისტური წარმოებისა და კერძო საკუთრების სოციალისტურ წარმოებად გადაქცევა, ერთი სიტყვით, შრომის სრული განთავისუფლება საკუთრებისა და კაპიტალიზმისაგან—სოციალიზმის დამყარება. პროფესიონალურ შეერთების მიზანია—არსებულ კაპიტალისტურ საზოგადოებაში შრომის პირობების გაუმჯობესება, მუშების ნივთიერათ და ზნეობრივათ ამაღლება. ორივე აუცილებელ საქმიანობას წარმოადგენს მუშათა კლასისათვის... ორივე მუშათა კლასის განთავისუფლების საქმეს ემსახურება და ერთი მეორის დამატებაა; ეს მხოლოდ ორი მხარეა ერთ და იმავე საერთო საქმისა.

როგორც ზევითა ვთქვით, უმუშევრობა დიდი უბედურებაა მუშებისათვის და იმის თავიდან აცდენა საქმისათვის კითხვათაა გადაქცეულია მუშათა შეგნებულ ნაწილში. მარა, ამათ კარგათ იციან, რომ უმუშევრობის მთლად მოსპობა, სანამ კაპიტალისტური წარმოება რჩება—ტყუილი ოცნებაა. მათ ისიც ძლიერ კარგათ შეიგნეს, რომ შეკავშირებულ მუშების სოლიდარულ მოქმედებას ძლიერ ბევრი შეუძლია გააკეთოს არსებულ პირობებშიაც, ამის დამამტკიცებელი საბუთები მათ უთვალავი აქვთ.

ამიტომ, არც ერთი პროფესიონალური კავშირი არ დაარსებულა არსად ისეთი, სადაც უმუშევრებზე ზრუნვა არ ყოფილიყოს ერთ უმთავრეს მიზნათ აღიარებული. გერმანიის მუშათა მოძრაობა, როგორც პოლიტიკურ სფერაში, ისე პროფესიონალურებშიაც, სამაგალითოა მთელი ქვეყნის მუშათათვის და, ამიტომ, საქმისა მოვიყვანოთ გერმანიის პროფესიონალურ კავშირების მეორე კონგრესის რეზოლიუციის ის ადგილი, რომელიც შეეხება უმუშევრებს:

„...გერმანიის პროფესიონალურ კავშირების მეორე კონგრესი უმუშევრებზე ზრუნვას აღიარებს ერთ უდიდეს და აუცილებელ საშუალებათ პროფესიონალურ კავშირებას გასავითარებლად; მასთანავე ასეთი ზრუნვა სრულიად არ ეწინააღმდეგება კავშირების კლასიურ და ბრძოლის ხასიათს. ამისათვის კონგრესი წინადადებას აქვს პროფესიონალურ კავშირებს,—სადაც-კი ჰარბები ხელს შეუწყობენ, მოაწონ

უმუშევრების დახმარება“. მაშასადამე, პროფესიონალური ორგანიზაცია ის მუშათა ორგანოა, რომლის პირდაპირ მოვალეობას შეადგენს უმუშევრებზე ზრუნვა. სხვა-და-სხვა სახელმწიფოების სხვა-და-სხვა პროფ. კავშირები ბევრნაირ საშუალებას ხმარობენ იმათ დასახმარებლათ. მაგრამ, ამ საშუალებათა შორის არის ერთი ისეთი, რომელიც ყველა სახელმწიფოების პროფესიონალურ კავშირებშია შემოღებული, — ეს არის შრომის ბირჟა, ანუ ისეთი დაწესებულება, რომელიც შეელის უსაქმოდ დარჩენილ მუშებს სამუშაოს ძებნაში.

ესლა იბადება კითხვა: რანაირათ უნდა მოეწყოს „შრომის ბირჟა“? ცალ-ცალკე პროფესიებში, თუ რომელიმე საწარმოო რაიონში ერთი? ცალკე პროფესიის მხოლოდ მაშინ შეუძლია თავისთვის მოაწყოს „შრომის ბირჟა“, როცა ის ძლიერია, როგორც ორგანიზაციულათ, ისე ქონებრივითაც. წინააღმდეგ შემთხვევაში, საჭიროა, რომ ამ საქმის მოწყობა მიიღოს თავის თავზე რომელიმე რაიონის სხვა-და-სხვა პროფ. კავშირების შემთავრებელმა ორგანომ — კავშირთა შემკრებელმა ბიურომ, ან, როგორც ჩვენში დაერქვა, — მუშათა პროფესიონალურ კავშირების დეპუტატთა საბჭომ. მხოლოდ შეერთებული ძალით შეიძლება ამ საქმის სასურველ ნიადაგზე დაყენება.

მაგრამ, აქ ხაზიენები გვეტყვიან: პროფესიონალურ კავშირების ხელში „შრომის ბირჟა“ საბრძოლველ იარაღათ გახდება, — ის ჩვენ წინააღმდეგ იქნება მომართული და რა სულელეობათ დავსახეთ, რომ ჩვენს მოსისხლე მტრებს — მუშებს, ხელი შეუწყობთ დათქვენი რეკომენდაციით მუშებ მოსამსახურენი მივიღოთ! არა, მაგისტანა დაწესებულებებს ჩვენ თვითონ ვებრძვიტ და ვეცდებით — მათ, რაც შეიძლება, მალე მოეღოს ბოლო... ამ შემთხვევაში რანაირათ ავიცილინოთ თავიდან ხაზიენებთან კონფლიქტი, რომელმაც, შესაძლებელია, „შრომის ბირჟის“ მოქმედება ამ თავითვე შეწყვიტოს? ამ კითხვას ყველაზე უფრო სწორათ პრაქტიკა გადასწყვეტს. მაშინდა უცადოთ მას!

ი. ბ. — ძე.

შ ე მ ო ჟ ი რ უ ლ ე ბ ა .

ამხ. ბესარიონ დვალისაგან ჩვენ მივიღეთ გამოსაცხადებლათ შემდეგი: რაჭაში დაქერილ ამხ. დანიელ რაზმაძის სასარგებლოთ, რომელიც ამჟამათ ქუთაისის ციხეში იმყოფება, ბესარიონ დვალმა შეაგროვა 45 მ. და 55 კაპ., რომელიც ჩაბარდა ამხანაგ დანიელს, 15 ნოემბერს. შემომწირველთა სია:

სასტუმრო „პურ-დვინიდან“ 3 მ. 40 კ., ბესარიონ დვალი 3 მ., სიმონ ცხელიანი 2 მ., ეფრემა გოლგოვი 1 მ. 70 კ., ვასო კოგოშვილი 1 მ. 20 კ., ისიდორე ხმელიძე 1 მ., ერასტი დვალი 1 მ., დომენტი კიკვაძე 1 მ., ალექსი მტრეველი 1 მ., დიმიტრი გიორგობიანი 1 მ., ლევანტი ლობილაძე 1 მ., ნიკოლაი ჟინჟარაძე 1 მ., ლევან კორინთელი 1 მ., მიხა ნაცვლიშვილი 1 მ., ტრიფონ პატარიძე 1 მ., სანდრო ბუგიანიშვილი 1 მან., დათიკო მხეიძე 1 მ., გერასიმე 1 მ., ვასილი 1 მ., პავლე დვალი 1 მ., გაბო ზალაშვილი 1 მ., თომა ტყიბუაშვილი 1 მ., გრამიტონ 60 კ., ავეტიკი 60 კ., ნიკო თინაშვილი 50 კ., დათიკო ჯოხაძე 50 კ., თადეოზ დვარელი 50 კ., სპირიდონ გაგნიძე 50 კ., ზაქარ ყოვლაშვილი 50 კ., თედო გაგოშვილი 50 კ., ლევან ზურიკაშვილი 50 კ., ერმალი კალანდაძე 50 კ., არტემ კობახიძე 50 კ., სიმონ გურგენიძე 50 კ., პავლე რაზმაძე 50 კ., გალაქტიონ გამყრელიძე 50 კ., კოსტა იაშვილი 50 კ., მიხაილ დამიანი 50 კ., ლუკა პატარიძე 50 კ., ილიკო გაბრიკანელი 50 კ., კოსტა ბერიშვილი 50 კ., ლასო პატარიძე 50 კ., დიანოს ბენდიანიშვილი 50 კ., მიხეილი 50 კ., ალექსი ქართველიშვილი 50 კ., გრიჭურა 50 კ., ილიკო საბანაძე 40 კ., ერასტი ხმელიძე 40 კ., ლუკა ეძგერაძე 30 კ., ეფრემ ბერძენიშვილი 30 კ., გიორგი ეძგერაძე 30 კ., ვარლამ ჯაფარიძე 30 კ., ვასილ გვენცაძე 25 კ., მიხა 25 კ., მიხა კერვალაძე 25 კ., ვინაძე 20 კ., იოსებ დვალი 20 კ., არჩილ ხომსურიძე 20 კ., ისიდორე დათეშიძე 20 კ., რემანოზ ხომსურიძე 20 კ., ვანო სიმბუძე 20 კ., ბიჭიკო იონესიანი 20 კ., მალაქია სიკვილაძე 20 კ., გიორგი ოზაშვილი 20 კ., გაბრიელ ქოხონელიძე 20 კ., ტრიფონ გოგებაშვილი 10 კ., გალაქტიონ არჩუაძე 10 კ., და იაკობ ხაჩატურიძე 10 კ.

ელექტრონით მბეჭდავი „შრომა“ ამხ. — სა, მიხეილის ქ. № 65.

გ ა ნ ც ხ ა დ ე ზ ა ნ ი .

ბირველი კერძო სამკურნალო
მ ა მ ი მ ი ს

ნ ა ე ა ს ა რ დ ი ა ნ ი ს ა

დაარსებულია 1880 წელს

(გორანტოვის ძეგლის პირდაპირ)

ყოველ დღე, კვირების გარდა.

დ ი ლ ა ო ზ ი თ :

ბ. ა. ნაზასარდიანი: 11—12 ს. ქირურგ., ვენერ. (სიფილისი) და საშარდ. ავადმ.

მ. მ. ჩიქოვანი: 9 ნახევ. — 10 საათ. თვალისა, შინაგან და ნერვების ავადმყ.

ზ. ი. ბაბანასოვი: 10—11 ს. საბებიო, ქალთა და ბავშვთა ავადმყოფობ.

მ. მ. ანუტინიანი: 11—12 ს. კანისა, სიფილისისა, ვენერ. და ქირურგ. ავადმყ.

ქ. ი. ზაქალიშვილი: 11 ს. ყურისა, ცხვირისა და ყელის ავადმყოფობანი.

ბ. პ. კარაპეტიანი: 1—1 ნახევ. ს. შინაგანი და ბავშვთა ავადმყოფობანი.

ბ. ი. შაბრბინიანი: 1 ნახ. — 2 ს. საბებიო, ქალთა და ბავშვთა ავადმყოფობანი.

მ. ი. გუგუშვილი: 1—2 ს. ქალისა და საბებიო ავადმყოფობანი.

ს ა ლ ა მ ო ზ ი თ :

ბ. მ. კუზნეცოვი: 5—6 ს. შინაგან და ბავშვთა ავადმყოფ. და ყველის აცრა.

მ. მ. აბიანცი: 6—7 ს. შინაგან ავადმყოფ.

ბ. ა. ნაზასარდიანი: 7—7 ნახ. ს.

ჩვევა-ღარიგების ფასი ათი შაური, ღარიბთათვის უფასოდ; ფასი კონსილიუმისა და ოპერაციებისათვის მორიგებით.

სამკურნალოს დირექტორი — მედიცინის დოქტორი ბ. ა. ნაზასარდიანი.

ექიმი უ. მ. ჩიქოვანი

იღებს ყოველ-დღე 12—2 საათ. — გორანტოვის ძეგლის პირდაპირ, სახლი № 17.

გამოცემა წიგნის მაღაზია

„კ ო ლ ხ ი ღ ა ს ი“

გამოვიდა და იყიდება ყველა წიგნის მაღაზიებში და იმერეთში აგრეთვე გაზეთების აგენტებთან მუშების თვითგაყიდვით თარგმანისათვის საჭირო ერთი სახელმძღვანელო წიგნთაგანი:

„როგორ ცხოვრობდენ

ძველათ ადამიანები“

სურათებით დ. კულდიავესისა, თარგმანი ის. კვიტაროძისა. ფასი 20 კაპ.

(3—3)

რედაქტორ-გამომცემელი დ. გიგინიძე.